

5

NIEUWSBRIEF

MEI

2020

15
JAAR

Neutr - On

Onafhankelijke
VAKBOND

ECONOMIE

- ⊕ IMF ziet het somber
- ⊕ Wie betaalt de Coronacrisis?
- ⊕ Coronamaatregelen
- ⊕ Sluit de belastingsparadijzen
- ⊕ Olieprijs stort in

VARIA

- ⊕ Wat verandert deze maand?
- ⊕ Verkiezingen mei 2019
- ⊕ Sociale verkiezingen 2020
- ⊕ Telefonisch pensioen aanvragen
- ⊕ Geen onbelast bijverdienen meer

ONDERWIJS

- ⊕ Wijziging wetgeving
- ⊕ Wordt schooljaar verlengd?
- ⊕ Organisatie eindexamens
- ⊕ Heropening scholen
- ⊕ Studenten ingeschakeld

BOEKEN

- ⊕ Wat is eigendom?
- ⊕ De Staat van de Welvaartsstaat
- ⊕ The Great Leveler
- ⊕ Ongelijkheid
- ⊕ Fragmenten van klassenstrijd

SECTOREN

- ⊕ 1 Mei
- ⊕ Vakbonden zijn overspannen
- ⊕ Woonzorgcentra erg getroffen
- ⊕ Preventief doktersbriefje
- ⊕ Waardering voor pleegsector

ANTIPESTTEAM

- ⊕ Bescherm elkaar
- ⊕ Psychisch welzijn
- ⊕ Spanning in je relatie
- ⊕ #Me Too

ECONOMIE

⊕ IMF ziet het somber

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) verwacht dat de wereldwijde economie dit jaar met 3 procent zal krimpen wegens het coronavirus. De eurozone, met ook België, zal zwaarder getroffen worden. In 2021 wordt herstel verwacht, zo blijkt dinsdag uit de World Economic Outlook, de economische vooruitzichten van het IMF.

Voor België voorspelt het IMF dit jaar een economische terugval van 6,9 procent (tegen een groei van 1,4 procent in 2019). Volgend jaar zou een herstel kunnen volgen van 4,6 procent. De werkloosheidsgraad zou dit jaar toenemen tot 7,3 procent (tegen 5,4 procent in 2019), om in 2021 weer onder de 7 procent te zakken.

Zowel in de eurozone (-7,5 procent) als de Verenigde Staten (-5,9 procent) worden dit jaar zware economische klappen verwacht. Azië zou op een nulgroei uitkomen.

De wereldwijde economie zou volgend jaar met 5,8 procent herstellen, in het geval van een scenario waarbij de corona-pandemie in de tweede helft van dit jaar afzwakt en de beperkende maatregelen kunnen worden versoepeld. Dankzij overheidssteun zou de economische activiteit dan normaliseren in 2021. Voor de eurozone wordt een herstel van 4,7 procent vooropgesteld.

Uit een analyse van de Nationale Bank en het Federaal Planbureau blijkt dat de Belgische economie in 2020 met liefst 8 procent zal krimpen. Dat komt overeen met een mokerslag van 45 miljard euro.

De overheidsinstellingen hebben het over een krimp van 4 procent in het eerste kwartaal en zelfs 15 procent in het tweede kwartaal. Het volledige getal van 8 procent in 2020 is vier keer meer dan de krimp in het jaar na de bankencrisis, 2009. Ook opmerkelijk: de grootbanken zagen de zaak de laatste dagen een stuk positiever in. BNP Paribas Fortis had het over 3,5 procent, terwijl Belfius het op 5 procent hield. KBC was somberder met een worstcasescenario van 13 procent.

Begrotingstekort naar 7,5 procent

Als gevolg van de coronaschok zal het begrotingstekort oplopen tot 7,5 procent van het bbp. Ter herinnering: in 2019 bedroeg het tekort nog 1,8 procent. De schuldgraad, die afgelopen jaar voor het eerst in acht jaar onder de grens van 100 procent dook, zien de Nationale Bank en het Federaal Planbureau stijgen tot 115 procent.

De koopkracht van de gezinnen zal beperkt dalen, tot 1,5 procent, met dank aan de steunmaatregelen zoals tijdelijke werkloosheid. De daling van de Belgische consumptie is voorzien op 5,7 procent, als gevolg van de verplichte sluitingen bij horeca en winkels.

De coronacrisis heeft de Belgische economie tijdens het eerste kwartaal van 2020 een flinke knauw gegeven. Het bruto binnenlands product (bbp) daalde met 3,9 procent in vergelijking met het laatste kwartaal van 2019. Naar alle waarschijnlijkheid wordt het alleen maar erger.

Voor het hele jaar rekt men op een economische krimp van -7,1 procent. De impact op de arbeidsmarkt is enorm. In enkele weken tijd werd tijdelijke werkloosheid aangevraagd voor 1,2 miljoen werknemers en hebben 300.000 zelfstandigen hun activiteit moeten stopzetten.

De hardste klap valt in de bouwsector met een daling van 6,6 procent. In de industrie en de dienstensector zakte de toegevoegde waarde met respectievelijk 3,5 en 3,6 procent. Deze cijfers zijn omgeven met een grotere onzekerheid dan gebruikelijk is, benadrukt de Nationale Bank wel. Een stuk van de economie zal verdwenen zijn, denk aan de horeca, en een ander deel zal slechts heel langzaam weer kunnen beginnen. En dan zal ook blijken dat tal van bedrijven niet rendabel zijn in een anderhalve-metereconomie. Of dat hun afzetmarkt verdwenen is.

Een economie in vrije val betekent ook dat de overheidsschuld snel oploopt. Voor ons land zal de schuld straks exploderen naar 50 tot 60 miljard euro of meer.

En de tekenen van de crisis beginnen duidelijk de worden. Van de 60.000 bedrijven in Antwerpen-stad riskeert een op de zes de economische gevolgen van de coronacrisis niet te overleven zonder bijkomende steun. Bij nog eens 30% staat het water ook tot aan de lippen.

⊕ Wie betaalt de Coronacrisis?

Wie zal de kosten van de coronacrisis betalen en hoe wordt het verwachte begrotingstekort terug aangezuiverd?

De economische schade door deze crisis wordt enorm. Hoe gaan we de lasten straks zo goed mogelijk verdelen? Is coronabelasting een optie?

In tijden van crisis zijn we solidair met elkaar. De zwaksten in onze samenleving lopen groot gevaar, en daarom hebben we onze samenleving zo goed als platgelegd.

Als gevolg zal de economische schade immens zijn.

Dat roept de vraag op: hoe gaan we die rekening straks zo goed mogelijk verdelen?

Wie worden er straks geraakt, en hoe gaan we deze mensen, als de recessie indaalt, langdurig beschermen? Honger, huisuitzettingen, dakloosheid, faillissementen, een gebrek aan psychische hulp: allemaal op te lossen met geld. Maar van wie?

Als we iets geleerd hebben van de coronacrisis, is dat er veel meer mogelijk blijkt, dan het gebruikelijke gesteggel op de vierkante milimeter. Is coronabelasting – winstmakende bedrijven nu extra belasten – bijvoorbeeld een reële optie?

De VPRO maakte een rondgang langs experts. Bekijk deze afleveringen.

<https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/lees/artikelen/2020/coronabelasting.html>

<https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/lees/artikelen/2020/9-voorstellen-betere-wereld-corona.html>

✚ Coronamaatregelen

De onvermijdelijke vragen van tijdelijk werklozen.

Meer dan 1,3 miljoen werknemers zitten in tijdelijke werkloosheid door de coronacrisis. Velen zijn voor het eerst werkloos. Dit zijn hun meest gestelde vragen.

Een van de eerste maatregelen van de regering om de gevolgen van de coronacrisis aan te pakken was de invoering van de tijdelijke werkloosheid. Bedrijven die moeten sluiten door de coronacrisis kunnen die inroepen, ook bedrijven die geconfronteerd worden met een tijdelijke daling van hun cliënteel, productie, omzet of bestellingen. De maatregel wordt massaal toegepast door werkgevers. Meer dan 1,3 miljoen werknemers zitten - al dan niet gedeeltelijk - in tijdelijke werkloosheid. Ze zitten met veel vragen over hun inkomen, extralegale voordelen en de toekomst. We zetten de belangrijkste op een rij.

1/ Hoeveel inkomen krijg ik?

De uitkering voor tijdelijke werkloosheid wordt berekend op basis van uw brutoloon. Voor wie een hoger brutoloon dan 2.754,76 euro heeft, wordt alleen tot dat plafond gerekend. U ontvangt 70 procent van uw (eventueel begrensde) loon.

Een tijdelijk werkloze valt terug op 70 procent van zijn (begrensd) brutoloon. De kans bestaat dat zijn nettoloon minder dan 70 procent van het normale peil bedraagt.

Let op, 70 procent van uw brutoloon, betekent niet dat u netto ook 70 procent van uw nettoloon overhoudt. De berekening van hoeveel netto overblijft, is ingewikkeld. Ze hangt af van de gezinssituatie (gehuwd of alleenstaande, kinderen ten laste of niet...) van de werknemer. Bovendien vallen voor de lagere lonen fiscale kortingen weg, terwijl voor de hogere de uitkering berekend wordt op een geplafonneerd loon. In de praktijk betekent dat dat vaak minder dan 70 procent van het nettoloon overblijft. De maximale netto-uitkering die u kunt krijgen, bedraagt 1.520 euro.

Sommige werkgevers voegen nog een eigen bijdrage toe aan de uitkering. Uit een studie van Acerta van begin april bleek dat 10 procent van de werknemers in tijdelijke werkloosheid een bijdrage van de werkgever krijgt. Vooral de grootste bedrijven tasten in de buidel om het loonverlies voor hun werknemers te compenseren.

2/ Wat zijn de gevolgen voor mijn (aanvullend) pensioen?

Voor de opbouw van uw wettelijk pensioen hoeft u niet te vrezen. De periodes van tijdelijke werkloosheid zijn gelijkgestelde periodes voor uw pensioenberekening. Met andere woorden, u bouwt tijdens een periode van tijdelijke werkloosheid pensioenrechten op.

Iemand in tijdelijke werkloosheid blijft pensioen- en vakantierechten opbouwen.

Deel op Twitter

Voor het aanvullend pensioen, dat u via de werkgever opbouwt, ligt dat anders. Meestal stort zowel de werkgever als de werknemer een deel van het loon in een groepsverzekering of een pensioenfonds. Als werknemers tijdelijk werkloos worden, valt het loon weg en zijn werkgevers dus niet verplicht die stortingen te doen. Bovendien worden ook de overlijdensdekking en de invaliditeits- en hospitalisatieverzekering die aan de groepsverzekering gekoppeld zijn, opgeschort.

De verzekeraars hebben bij monde van hun sectorfederatie Assuralia al laten weten dat ze de uitkeringen bij overlijden, invaliditeit en hospitalisatie bij tijdelijke werkloosheid handhaven. Daarnaast geven ze de werkgevers tot 30 september uitstel om de premies te betalen.

3/ Wat met de bedrijfswagen?

Het privégebruik van de bedrijfswagen die de werkgever ter beschikking stelt, is een loonvoordeel. Bij tijdelijke werkloosheid ontvangt de werknemer onmiddellijk een werkloosheidsuitkering ten laste van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Het recht op loon gaat, net zoals de premies voor aanvullend pensioen, verloren. 'Om die reden kan een werkgever de wagen onmiddellijk terugvorderen, tenzij dat anders bepaald is in het wagenbeleid van de onderneming', zegt Veerle Michiels, juridisch adviseur van het sociaal secretariaat SD Worx.

Tijdelijk werklozen mogen hun bedrijfswagen meestal behouden, maar verliezen wel hun maaltijdcheques.

In de praktijk gebeurt het tot nu toe zelden dat werkgevers de bedrijfswagen terugroepen. Dat betekent niet dat ze dat later niet alsnog doen, als de periode van tijdelijke werkloosheid langer duurt. Als de werknemer de bedrijfswagen moet inleveren, wordt hij vanaf de dag van de effectieve inlevering niet langer belast op het voordeel van alle aard. Als de werknemer het werk hervat, herwint hij het recht op loon en dus ook het recht op de bedrijfswagen.

Omgekeerd, als de werknemer de bedrijfswagen kan behouden tijdens zijn tijdelijke werkloosheid, blijft het voordeel alle aard belast worden.

4/ Wat met andere extralegale voordelen?

De tijdelijke werkloosheid heeft geen impact voor wie een fiets leest. 'De fiets is een interessant extralegaal voordeel in natura omdat het volledig vrijgesteld is van socialezekerheidsbijdragen en bedrijfsvoorheffing. Maar alleen op voorwaarde dat de fiets effectief gebruikt wordt voor woon-werkverplaatsingen. En hoewel die verplaatsingen bij tijdelijke werkloosheid wegvallen, komt de vrijstelling pas echt in gevaar als de fiets gedurende het hele kalenderjaar niet gebruikt wordt voor (een deel van) de woon-werkverplaatsingen', zegt Michiels. Anders gezegd, de werkgever blijft de fiets in principe ter beschikking stellen. 'Wat wel wegvalt, is de specifieke fietsvergoeding', zegt Michiels.

Wie in quarantaine moet en niet kan telewerken, valt niet langer terug op het gewaarborgde loon, maar krijgt de uitkering van een tijdelijk werkloze.

Voor een gsm-abonnement dat door de werkgever ter beschikking wordt gesteld, geldt een ander principe. 'Een gsm(-abonnement) waarmee je ook privégesprekken mag voeren, is een loonvoordeel. Daardoor is het onderwerpen aan socialezekerheidsbijdragen en bedrijfsvoorheffing. Omdat je bij tijdelijke werkloosheid je loon verliest, kan de werkgever het privégebruik van de gsm weigeren. Maar als de toestellen, abonnementen en aansluitingen ter beschikking blijven van de werknemers tijdens hun tijdelijke werkloosheid door overmacht, moeten de bijdragen verder aangerekend worden en kan de werknemer het toestel blijven gebruiken', luidt het.

De maaltijdcheques zijn een ander extralegaal voordeel. Bij tijdelijke werkloosheid zult u die niet ontvangen. Die worden per gewerkte dag toegekend.

De impact van tijdelijke werkloosheid op de eindejaarspremie tenslotte, varieert van bedrijf tot bedrijf. 'De premie is sectoraal bepaald. De sector-cao bepaalt wat de impact is van tijdelijke werkloosheid op de eindejaarspremie', zegt Michiels.

5/ Zijn er gevolgen voor mijn vakantie en vakantiegeld?

Als u aan het werk bent, bouwt u wettelijke vakantiedagen voor het volgende jaar op. Wie door corona tijdelijk werkloos is, blijft vakantiedagen opbouwen. Dat betekent dat de tijdelijke werkloosheid geen impact heeft op uw vakantiedagen volgend jaar, en dus ook niet op uw vakantiegeld. Bij tijdelijke werkloosheid blijft u ook anciënniteit opbouwen.

6/ Wat als ik ziek word?

Bij tijdelijke werkloosheid wegens overmacht krijgt u als werknemer geen loon van uw werkgever, maar een uitkering van de RVA. Dat heeft gevolgen als u in een periode van tijdelijke werkloosheid ziek wordt. U valt dan niet terug op het gewaarborgd loon, maar krijgt een arbeidsongeschiktheidsuitkering van uw ziekenfonds. Op vraag van de Groep van 10, die vakbonden en werkgevers samenbrengt, zou die worden opgetrokken tot hetzelfde niveau als de werkloosheidsuitkering.

'Er is alleen maar recht op een gewaarborgd loon als de arbeidsongeschiktheid loonverlies zou hebben meegebracht', verduidelijkt Kris De Schutter, advocaat bij het kantoor Loyens & Loeff. 'Als er zonder arbeidsongeschiktheid geen recht op loon was geweest, is er bijgevolg ook mét arbeidsongeschiktheid geen recht op loon.'

De arbeidsovereenkomstwet is daarover alleen expliciet voor arbeiders. 'Op de vraag of de regel kan worden toegepast op bedienden, werd in de rechtspraak en in de rechtsleer niet altijd positief geantwoord', stelt De Schutter vast. 'Maar de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg meent terecht dat het billijk en conform de geest van de wet is de regel voor arbeiders te veralgemenen en ook toe te passen op bedienden.'

Als een periode van tijdelijke werkloosheid wordt aangekondigd, gebeurt het dat werknemers zich ziek melden voor die begint. Dat haalt weinig uit, omdat men sowieso op een uitkering van het ziekenfonds terugvalt zodra de periode aanvangt.

Wie in quarantaine moet omdat hij mogelijk besmet is en niet kan telewerken, zal binnenkort niet langer terugvallen op het gewaarborgde loon maar op een uitkering van de RVA als tijdelijk werkloze. De Groep van 10 is het daarover eens geworden. De regering moet dat voorstel nu uitvoeren.

7/ Kan ik ontslagen worden?

De regels aangaande ontslag blijven ongewijzigd. Dat wil zeggen dat de werkgever een geldig motief voor een ontslag moet hebben.

In verband met de opzegtermijnen is het belangrijk een onderscheid te maken tussen tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen en tijdelijke werkloosheid wegens overmacht. Als een werknemer een opzegtermijn presteert en tijdelijk werkloos valt wegens economische redenen, wordt de opzeg geschorst. 'Die begint weer te lopen wanneer de werknemer opnieuw aan het werk kan', preciseert Nele Mertens, juriste bij het kenniscentrum van de hr-dienstengroep Acerta.

De werknemer mag in een periode van tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen de arbeidsovereenkomst beëindigen zonder daarbij rekening te moeten houden met een opzeggingstermijn of een verbrekingsvergoeding. 'Werknemers kunnen in een periode van economische werkloosheid gewoon vertrekken. Daar kan de werkgever zich niet tegen verzetten', zegt Mertens. 'Dat is ingegeven vanuit de bezorgdheid van de wetgever dat een werknemer zou vastzitten in een niet-rendabele job terwijl hij elders aan de slag kan.' Het recht om onmiddellijk een einde te maken aan de arbeidsovereenkomst is er alleen voor de werknemer en niet voor de werkgever, die altijd de wettelijke opzeggingstermijnen moet respecteren.

In de huidige situatie worden echter niet de principes van tijdelijke werkloosheid wegens economische redenen maar die van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door corona toegepast. En in dat geval is er geen opschorting van de opzegtermijn. Ze blijft verder lopen tijdens de periode van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht. De werknemer kan ook niet onmiddellijk vertrekken, maar moet zijn opzegtermijn respecteren.

8/ Kan ik bijverdienen?

De land-, bos- en tuinbouwsector heeft een prangend tekort aan mankracht. In verschillende teelten is het hoogseizoen. De loonarbeiders die normaal uit andere landen naar België komen, kunnen door het reisverbod ons land niet binnen.

Daarom werd beslist dat tijdelijk werklozen in die sectoren aan de slag mogen met behoud van 75 procent van hun uitkering voor tijdelijke werkloosheid. 'Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen volledige tijdelijke werkloosheid en gedeeltelijke tijdelijke werkloosheid', zegt Mertens. 'Het zal dag per dag worden bekeken. Iemand die op maandag en dinsdag tijdelijk werkloos is bij zijn normale werkgever en er woensdag, donderdag en vrijdag nog werkt, kan op maandag en dinsdag aan de slag in de vitale sectoren.'

Het dagloon voor de prestaties in de vitale sectoren kan worden gecombineerd met de daguitkering voor tijdelijke werkloosheid, verhoogd met het coronasupplement van 5,63 euro. Die regeling geldt ook voor werknemers in SWT (stelsel werkloosheid met bedrijfstoeslag of het brugpensioen).

Daarnaast kan een tijdelijk werkloze zijn activiteit van zelfstandige in bijberoep blijven uitoefenen. 'De tijdelijke werkloosheid door corona legt geen beperkingen op', luidt het op het kabinet van minister van Werk Nathalie Muylle (CD&V). Bron: De Tijd

⊕ Sluit de belastingsparadijzen

'Een gemeenschap waarin de modale burger diep moet gaan om de belastingen te betalen, maar waarin multinationals er goedkoop afkomen, is niet langer houdbaar', schrijft hoofdredacteur Bert Bultinck in Knack.

Na de coronacrisis moet het afgelopen zijn met de belastingparadijzen.

Zeker in de Lage Landen is het gevaarlijk om zulke statements te maken. Het was te voorspellen dat meewarige, ironische of anderszins tut-tut-tuttende stukken zouden volgen, die bovenstaande sprekers al dan niet expliciet naïviteit, luiheid of groothedswaanzin verwijten. 'Ook de revolutie blijft in haar kot', voorspelde schrijver en columnist Tom Naegels weken geleden al in De Standaard. De Nederlandse schrijver en columnist Bas Heijne had het afgelopen weekend in de NRC dan weer over de 'vergezichten' van de 'coronagoeroes' onder de kop: 'Grote hervormingen? Misschien is deze crisis niet het moment.'

Het draagvlak voor het wegwerken van belastingparadijzen, hoe moeilijk dat ook moge zijn, is gigantisch, in heel Europa.

Europa wemelt van de belastingparadijzen voor de allerrijksten. Het is tijd een beetje van de rijkdom terug te halen die van ons is afgenomen. Met een faire fiscaliteit die de sterkste schouders de zwaarste lasten laat dragen. Die multinationals eindelijk hun belastingen doet betalen. Met een echte controle op de almacht van de banken. Met een strijd tegen de grote fiscale fraude die grenzen straffeloos overschrijdt. De snelweg naar belastingparadijzen binnen en buiten Europa sluiten we.

De PVDA heeft duidelijke standpunten:

1. Een rechtvaardige fiscaliteit

- We geven rechtvaardige fiscaliteit voorrang op het vrije verkeer van kapitaal. Wij voeren de Tobintaks (financiële transactietaks) zo snel mogelijk in.
- Multinationals betalen vandaag nauwelijks belastingen. We streven naar een effectief minimumtarief voor de vennootschapsbelasting van 25% in alle lidstaten.
- We doen digitale reuzen als Apple of Google dezelfde belastingen betalen als andere bedrijven. Alle multinationals moeten hun activiteiten per lidstaat volledig publiek maken en belastingen betalen waar ze winst maken.
- We promoten doorheen Europa een miljonairstaks. Het kan niet dat de allerrijksten steeds minder bijdragen.

2. Strijd tegen belastingontduiking en fraude

- We maken een einde aan belastingparadijzen binnen de Europese Unie. Wetten die ontduiking vergemakkelijken worden geannuleerd. EU-lidstaten worden net als niet-lidstaten geëvalueerd door de Financial Action Task Force.
- We stellen een zwarte lijst op van alle belastingparadijzen buiten de Europese Unie. De enige toegelaten transacties met deze landen zijn transacties waarvan vooraf is aangetoond dat ze beantwoorden aan een reële economische activiteit.
- Aan banken verbieden we hoe dan ook actief te zijn in belastingparadijzen. Van onwillige instellingen trekken we de banklicentie in.
- We verplichten de Europese Commissie om al wie belang heeft bij belastingontwijking uit te sluiten van experten- en adviescommissies terzake.
- We herzien de Europese Richtlijn rond Bedrijfsgeheimen en beschermen klokkenluiders die wanpraktijken aan het licht brengen.

3. Banken weer onder controle brengen

- We willen het spaargeld van de mensen garanderen en de snelle invoering van een Europees Depositogarantiestelsel. We scheiden zakenbanken van detailbanken. Detailbanken mogen niet langer in speculatieve fondsen investeren.
- We verbieden hedgefondsen, derivaten en gestructureerde financiële producten, evenals kortetermijnspeculatie en short selling.
- Excessieve bankwinsten die de 5% van het rendement op eigen vermogen overstijgen, belasten we.
- We gaan voor volledige transparantie inzake activiteiten van financiële instellingen en verbonden ondernemingen. Daarom heffen we het bankgeheim op.

Olieprijs stort in

Op maandag 9 maart beleefden we een historische dag op de oliemarkt. De olieprijs kelderde met meer dan 20 procent nadat Saudi-Arabië zich boos had gemaakt. Dat doet terugdenken aan de periode tussen het najaar van 2014 en het begin van 2016, toen de olieprijs ook in een behoorlijk korte tijd een enorme duik nam, van 115 naar 28 dollar. Deze keer is de prijs van een barrel (een vat van 159 liter) ruwe Brent-olie uit de Noordzee met een rotvaart van 70 naar 22 dollar gevallen.

Dat bevestigt dat er met de Amerikaanse schalieolieproductie het afgelopen decennium een serieuze olifant in de porseleinwinkel van de wereldwijde oliemarkt is gekomen. Het maakte van de Verenigde Staten de grootste olieproducent ter wereld en deed de OPEC, de organisatie van olie-exporterende landen, haar greep op de oliemarkt grotendeels verliezen.

Dat leidt tot een regelmatig terugkerende nervositeit, zeker in zo'n heterogene organisatie met zelfs gezworen vijanden als Saudi-Arabië en Iran. Het werd de sjeiks van Saudi-Arabië al een keer eerder te veel en ze draaiden de oliekraan in 2014-2015 volledig open om de bloeiperiode van de schalieolieproductie in de Verenigde Staten te counteren. Het deed de begroting van Saudi-Arabië diep in het rood gaan.

Een productiebeperking van de OPEC+ was onvermijdelijk. Saudi-Arabië wilde dat de OPEC-landen 1 miljoen vaten per dag minder zouden oppompen, maar Rusland zei njet tegen het voorstel dat het zijn productie met 500.000 barrels zou verlagen. Waarop het grote woestijnland uit het Midden-Oosten voor de tweede keer de oliekraan volledig opendraaide, op een moment dat de vraag een nooit eerder geziene daling onderging. Het gevolg: een duik in de olieprijs.

“We hebben een historisch akkoord bereikt met de leden van de OPEC+ om de productie met bijna 10 miljoen vaten per dag te verminderen vanaf 1 mei.” Dat heeft de Koeweitse minister van Olie Khaled al-Fadhel aangekondigd.

Concreet besloten de OPEC-landen, Rusland en andere olieproducerende landen zondag via een videoconferentie om in mei en juni hun productie te beperken tot 9,7 miljoen vaten per dag. Mexico wilde eerst niet instemmen maar ging toch overstag na een compensatieaanbod van de VS. De prijzen van ruwe olie zijn de afgelopen twee maanden gehalveerd, omdat de vraag is gedaald door de wereldwijde economische vertraging door de coronapandemie. Ook de prijzenoorlog tussen Rusland en Saudi-Arabië speelde een rol in de prijsdaling.

Maar dat was nog niet het ergste want eind april begon de olieprijs te kelderen.

De prijs voor een vat (159 liter) olie van de Amerikaanse soort WTI (West Texas Intermediate) is op 20 april gekelderde, en onder het nulpunt beland. Bij het afsluiten van de handel kwam de prijs uit op -37,63 dollar. Een negatieve prijs betekent dat olieconcerns handelaars betalen om olie af te nemen, om te voorkomen dat de olieproductie in bepaalde velden stilgelegd moet worden. Ter vergelijking: in 2011 kostte een vat nog 114 dollar.

Ook de prijs van een vat Brentolie, de maatstaf voor olie uit het Midden-Oosten en de Noordzee, ging ook omlaag, maar wel beduidend minder hard. Daar ging het om een daling van ongeveer 6 procent tot 26 \$.

De prijs van de Russische olie is aan de Brentolie gekoppeld, en ook daar deelt de economie in de klappen.

Dat de energiefactuur fors daalt, zal voor veel mensen hopelijk een kleine meevaller zijn. Ten opzichte van januari 2019 telt een gemiddelde verbruiker voor elektriciteit vandaag bijna 200 euro minder neer. Voor aardgas bedraagt het verschil zelfs meer dan 250 euro.

Enkele leveranciers bieden momenteel ook fikse kortingen aan op de elektriciteitsprijs.

⊕ Wijzigingen wetgeving

Werkwijze vanaf 1 september 2014 voor de herinschakeling van een definitief arbeidsongeschikt personeelslid in het kader van een re-integratietraject (8/05/2014)
datum van de laatste aanpassing: 20/04/2020

- Attendering op 20/04/2020: De omzendbrief “Werkwijze vanaf 1 september 2014 voor de herinschakeling van een definitief arbeidsongeschikt personeelslid in het kader van een re-integratietraject” beschrijft de werkwijze om een vastbenoemd personeelslid dat definitief arbeidsongeschikt verklaard wordt in het kader van een re-integratietraject conform de Codex Welzijn, te re-integreren. Aan de omzendbrief is toegevoegd dat het re-integratietraject conform de Codex Welzijn ook opgestart worden als het bezoldigd ziekteverlof uitgeput is en Medex oordeelt dat het personeelslid een re-integratietraject moet doorlopen.

BaO/2000/2 - Procedure gelijkwaardige leerdoelen en getuigschrift basisonderwijs in het buitengewoon basisonderwijs en voor leerlingen met een individueel aangepast curriculum in het gewoon basisonderwijs. (14/04/2000)
datum van de laatste aanpassing: 31/03/2020

- Attendering op 31/03/2020: Verduidelijking dat de procedure voor het bekomen van een getuigschrift basisonderwijs voor leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs ook van toepassing is op leerlingen met een IAC in het gewoon basisonderwijs.

BaO/98/11 - Het uitreiken van het getuigschrift basisonderwijs (21/12/1998)
datum van de laatste aanpassing: 31/03/2020

- Attendering op 31/03/2020: Verduidelijking dat de procedure voor het bekomen van een getuigschrift basisonderwijs voor leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs ook van toepassing is op leerlingen met een IAC in het gewoon basisonderwijs.

BaO/2007/05 - Kostenbeheersing in het basisonderwijs (22/06/2007)
datum van de laatste aanpassing: 30/03/2020

- Attendering op 30/03/2020: Indexatie maximumfactuur basisonderwijs schooljaar 2020-2021 Door toepassing van de indexformule en de afronding naar het hogere geheel getal dat een veelvoud is van 5 blijft de scherpe maximumfactuur voor het schooljaar 2020 -2021 ongewijzigd voor zowel het kleuteronderwijs als het lager onderwijs. Het geïndexeerde bedrag is dus nog steeds 45 euro voor een kleuter en 90 euro voor een leerling lager onderwijs. De minder scherpe maximumfactuur voor het schooljaar 2020-2021 stijgt door toepassing van de indexformule tot 445 euro aan het einde van het lager onderwijs.

BaO/2012/01 - Inschrijvingsrecht en aanmeldingsprocedures in het basisonderwijs voor inschrijvingen (5/06/2012)

datum van de laatste aanpassing: 27/03/2020

- **Attendering op 27/03/2020:** Tijdens de coronacrisis gelden specifieke richtlijnen voor inschrijven en aanmelden. Je vindt ze terug op de website onderwijs.vlaanderen.be/nl/coronavirus.

Wordt schooljaar verlengd?

Als het van minister van Onderwijs Ben Weyts afhangt, dan duurt dit schooljaar iets langer dan normaal. Althans voor de leerkrachten. De minister stelt voor om de klassenraden en deliberaties op te schuiven naar juli zodat de maand juni maximaal benut kan worden voor het geven van lessen en examens. Maar, benadrukt Weyts, die finale beslissing ligt bij de scholen.

Meteen kwam er heel veel kritiek op het voorstel: van de onderwijsbonden maar ook leerkrachten zijn niet gediend met de suggestie van Weyts. Een van hen, Wim Vangheluwe uit Menen, kroop in zijn pen en roept in een open brief op Facebook de minister op het matje.

“De voorbije weken ging het onderwijs door moeilijke coronatijden en het leek erop dat u aan de kant van leerkrachten en leerlingen stond”, schrijft Vangheluwe. “Maar toen ik uw voorstel hoorde, was ik verbijsterd. De overgrote meerderheid heeft de vijf afgelopen weken hard en heel hard gewerkt. Door uw voorstel nagelt u ons publiekelijk aan de schandpaal alsof wij allemaal grote profiteurs zijn.” Ook hekelt de man het gebrek aan respect. “Lesgeven, het is een roeping. Met veel plezier zet ik mij dagelijks in voor mijn leerlingen. Het is voor hen dat ik het doe. Maar van u, meneer de minister, had ik toch wel steun en bemoediging verwacht in plaats van een publieke aanval”.

Open brief aan minister Ben Weyts:

Geachte meneer de minister,

De voorbije periode hebben we u geregeld in het nieuws mogen zien en horen als het over het onderwijs ging in deze moeilijke coronatijden. Steeds leek het erop dat u aan de kant stond van de leerkrachten en de leerlingen.

Zoals velen in het onderwijs, was ik deze morgen dan ook verbijsterd toen ik uw voorstel hoorde om de grote vakantie in te korten. Want daar draait het toch om: leerkrachten hebben te veel vakantie! En “dankzij” corona hebben we vijf weken vakantie extra: hoera! Zo lijkt u wel over ons te denken.

De eerste drie weken voor de paasvakantie, hebben wij, leerkrachten, moeten instaan voor permanenties op school. We hebben taken moeten opmaken voor onze leerlingen, we hebben die taken moeten verbeteren, we hebben videoconferenties gehouden met onze vakgroepen, we hebben extra administratie gekregen van onze directies,... Is het dit wat u vakantie noemt?

Tijdens onze “paasvakantie” mochten we niemand zien, moesten we net zoals iedereen verplicht “in ons kot” zitten. Nee, ik ga hierover niet klagen. Want we zitten allemaal in hetzelfde schuitje. De leerkrachten hebben deze twee weken echter moeten gebruiken om preteaching voor te bereiden, iets wat voor ons ook nieuw is. Sommigen zijn vrijwillig permanenties gaan doen op school om kinderen van risicoberoepen op te vangen. De meesten hebben ook deze twee weken gebruikt om te werken. Is het dit wat u vakantie noemt?

De komende twee weken zijn onzeker voor elk van ons. Hoe zullen we erin slagen deze preteaching op een zinvolle wijze in te vullen. Sowieso worden het twee weken werken. Maar het is die onzekerheid op verschillende vlakken die het meeste knaagt.: zullen wij als kanonnenvlees gebruikt worden: er zijn heel wat leerkrachten die in een risicogroep zitten door leeftijd of aandoening. Wanneer en hoe kunnen wij onze job terug uitvoeren naar behoren? Is het dit wat u vakantie noemt?

De overgrote meerderheid heeft de vijf afgelopen weken hard en heel hard gewerkt. Door uw voorstel nagelt u ons publiekelijk aan de schandpaal alsof wij allemaal grote profiteurs zijn. Dat er bepaalden zijn die van deze periode geprofiteerd hebben, dat zal wel, profiteurs zijn er in alle lagen van de bevolking. Dit doet ons pijn. Opnieuw geeft u de publieke opinie de indruk dat wij in het onderwijs niet tot weinig werken en dat onze vakanties een overbodige luxe zijn.

Na al het werk dat wij dagdagelijks voor onze leerlingen doen, wat ons is opgelegd en al het extra werk dat wij zomaar, met veel plezier doen omdat het onderwijs voor ons een roeping is, na alles wat wij de voorbije vijf weken al gepresteerd hebben, zegt u nu: "Eigenlijk hebben jullie niets gedaan." "En voor komende zomer: zelfs dit verdienen jullie niet!"

En laat het ons even doortrekken: zult u of zal uw regering er ook voor ijveren dat al wie nu technisch werkloos is, hun vakantie gratis opofferen? Zij zitten nu wél werkloos thuis! Nee, ik pleit hier niet voor, natuurlijk niet, maar het is dezelfde logica. Wanneer de menselijkheid verdwijnt...

Met heel veel respect voor mensen die in de zorg werken, het onderhoudend personeel, mensen die werken in wasserettes, het personeel in supermarkten,... Iedere job heeft zijn eigenheden en ieder mens verdient respect voor de job die hij of zij uitoefent. Ook wij verdienen dit respect, van u, meneer de minister, én van onze medeburgers.

Les geven, het is een roeping. Met veel plezier zet ik mij dagelijks in voor mijn leerlingen. Het is voor hen dat ik het doe. Maar van u, meneer de minister, had ik toch wel steun en bemoediging verwacht in plaats van een publieke aanval...

De onderwijsbonden zijn niet te spreken over het voorstel van minister Ben Weyts om het schooljaar met enkele dagen te verlengen tot 30 juni.

De onderwijsbonden reageren alvast negatief op het voorstel van de minister.

De liberale VSOA reageert het scherpst. 'Bedroevend, en dan druk ik het nog zeer braaf uit', zegt voorzitter Marnix Heyndrickx. 'Er is overleg geweest waarna we de afspraak hebben gemaakt niet te communiceren in de pers. Ik vind het zeer erg dat de minister die afspraak nu heeft geschonden', klinkt het. 'Tot zover is het crisisoverleg altijd goed verlopen, maar dit zet volgende overlegmomenten op de helling en we zullen niet aarzelen ons te beraden over acties.' Over de inhoud van het voorstel is Heyndrickx duidelijk. 'No pasaran. Als de minister denkt dat hij de 'helden', want zo heeft hij leerkrachten al genoemd, op die manier moet honoreren, dan denk ik dat hij goed fout zit. Dit zou een kaakslag zijn voor het personeel.'

Ook Nancy Libert, algemeen secretaris bij het socialistische ACOD Onderwijs, vindt een verlenging van het schooljaar geen goed idee. 'Wat ons betreft duurt een schooljaar 40 weken. Dat is wettelijk zo bepaald, en bij mijn weten is het schooljaar dit jaar niet ingekort', zegt ze. 'Leerlingen en leerkrachten hebben keihard gewerkt. Dat gebeurde misschien op een andere manier, maar van een coronavakantie was absoluut geen sprake. Ze verdienen de vakantie om tot rust te komen.' Volgens Libert is het nu eerst zaak om uit te maken hoe de examens en evaluaties moeten verlopen. 'Eerst moeten we dat bepalen. Suggesteren om het schooljaar nu te verlengen, is voorbarig', aldus Libert.

Koen Van Kerkhoven, secretaris-generaal van de Christelijke Onderwijscentrale, heeft het over een 'ballonnetje dat op een ongelegen moment wordt opgelaten'. 'Leraren zijn dezer dagen massaal aan het werk om de fase van preteaching op te starten, nu het paasvakantie is. Zij ervaren dit idee als een gebrek aan respect voor de inzet van personeel en leerlingen', zegt hij. Bovendien zijn er praktische bezwaren. 'Gaan drie à vier dagen nu werkelijk het verschil maken? Experts die dat denken, mogen dat rechtstreeks aan personeel, leerlingen en ouders uitleggen', aldus Van Kerkhoven. 'Bovendien betekent uitstel van beoordeling ook uitstel van bekendmaking, waardoor leerlingen en ouders beschikbaar moeten blijven voor rapportuitreikingen en oudercontacten. Maar veel ouders en personeelsleden hebben vakantieplannen gemaakt. Gaat de regering een noodfonds oprichten om die kosten terug te betalen?, vraagt Van Kerkhoven zich af.

Tot slot is ook het Christelijk Onderwijzersverbond COV, de grootste vakbond voor het basisonderwijs, niet opgezet met de suggestie van Weyts. 'Het is jammer dat de minister, ondanks eerder constructief sociaal overleg, het nodig vond om dit voorstel te lanceren zonder draagvlak bij het personeel', zegt algemeen secretaris Marianne Coopman. 'Onze onderwijsteams werken hard, ook tijdens de voorbije vakantie, om de kinderen via preteaching bij de les te houden. Alle suggesties over langer werken kunnen ze missen als kiespijn.' Volgens COV blijft het haalbaar om het getuigschrift basisonderwijs tegen 30 juni uit te reiken.

Volgende weken staan een nieuwe overlegronde gepland tussen minister en het onderwijsveld, als voorbereiding op de Nationale Veiligheidsraad.

Het onderwijsveld wacht ook nog op meer duidelijkheid over de organisatie van examens en deliberaties.

⊕ Organisatie eindexamens

Beperk de eindejaarsexamens tot de echt belangrijke vakken en kort de traditionele examenperiode van drie of vier weken in juni in tot maximaal twee weken. Dat zegt Dirk Van Damme, onderwijsexpert bij de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling), in een nieuwe nota over de heropening van de scholen na het coronavirus in Knack.

In het document geeft Van Damme verschillende adviezen. Zo raadt hij, net als Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts, aan om als eerste de lagere scholen te heropenen omdat daar het risico het kleinst is. De scholen moeten daarbij uiteraard alle nodige maatregelen nemen om persoonlijke hygiëne en sociale afstand tussen de kinderen te waarborgen. Idealiter stellen ze daarvoor een 'gezondheids- en sanitairmanager' aan, zegt Van Damme. De infrastructuur, het meubilair en de uitrusting na elke les reinigen en desinfecteren, is verplicht. Speciale aandacht moet gaan naar het luchten van de klaslokalen, en scholen kunnen overwegen om lessen buiten te organiseren.

Een ander advies is om de leerkrachten te testen voor de scholen opnieuw open gaan en ook hun temperatuur op te nemen voordat ze dagelijks de school betreden. Dat geldt ook voor de leerlingen. Het dragen van een mondkapje moet worden aangemoedigd, maar is niet verplicht.

Van Damme raadt daarnaast aan om de eindejaarsexamens te beperken tot de echt belangrijke vakken, en tot die onderdelen die zinvol zijn om beslissingen te nemen over de voortgang van de student in zijn of haar educatief traject. De traditionele drie of vier weken van examens en beraadslagingen in juni kunnen best samengebonden worden in maximaal twee weken.

Ook denkt de onderwijsexpert aan activiteiten om te compenseren op het einde van het schooljaar, of in de zomer. Studenten zouden ook niet wettelijk verplicht moeten worden om ten allen tijde op school aanwezig te zijn.

Van Damme pleit er ook voor om niet zomaar de draad terug op te pikken. 'Toen de lessen waren opgeschort, hebben veel scholen fantastisch werk geleverd door over te schakelen naar verschillende combinaties van e-learning, thuisonderwijs en online bijles. De lessen die uit deze praktijkervaring zijn geleerd, mogen niet worden vergeten (...) Scholen zouden niet automatisch weer moeten overschakelen op het 'oude normaal' van face-to-face onderwijs, maar moeten manieren onderzoeken waarop innovatieve onderwijs- en leeromgevingen op een slimme manier kunnen worden geïntegreerd in het onderwijs. Er moeten gepersonaliseerde benaderingen worden ontwikkeld om individuele studenten zo goed mogelijk van dienst te zijn.'

Het Gemeenschapsonderwijs (GO!) adviseert zijn scholen om dit schooljaar geen examens meer te organiseren. In de plaats daarvan kiezen zij liever voor permanente evaluatie. Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) denkt dat een vorm van evaluatie wel zinvol kan zijn om leerlingen gemotiveerd te houden.

"Nu examens organiseren voor leerstof die leerlingen grotendeels zelfstandig en in uitzonderlijke omstandigheden moeten verwerken, erg fair is dat niet", vindt Raymonda Verdyck, afgevaardigd bestuurder van het GO!. "Permanente evaluatie kan even effectief zijn als examens, maar is veel meer gericht op het ondersteunen van het leerproces. Dat is zeker in deze periode belangrijk." Daarom heeft het GO! beslist om zijn scholen te adviseren geen examens te organiseren dit schooljaar.

In de plaats daarvan kiest het GO! dus liever voor permanente evaluatie. Aan het einde van het schooljaar zal er door de klassenraad beslist worden over een mogelijk A-, B- of C-attest. Voor leerlingen die in juni de leerdoelen halen en positief beoordeeld worden door de klassenraad, is het duidelijk. Zij krijgen het A-attest en kunnen over naar het volgende jaar. Wanneer de klassenraad twijfelt, krijgt de leerling in juni nog niet meteen een B- of C-attest. "We moeten ook op dit vlak fair zijn en deze leerlingen de kans geven om de zomervakantie te benutten om bij te werken", zegt Verdyck. "Leerlingen verdienen een tweede kans." Leerlingen zullen dan sowieso begeleid worden door de school.

Het GO! verduidelijkt wel dat de scholen hun autonomie behouden. "Zij beslissen finaal op welke manier de evaluatie in juni daadwerkelijk zal lopen", klinkt het. Daarvoor moeten sommige scholen wel nog een aanpassing doen in het schoolreglement. Die mogelijkheid is voorzien in het nooddecreet dat binnenkort wordt goedgekeurd.

Examens in Katholiek Onderwijs

Het Katholiek onderwijs is niet van plan om een advies uit te schrijven voor zijn scholen. “Of onze scholen al dan niet examens organiseren, blijven ze zelf beslissen. Wij gaan dat niet afraden”, zegt Lieven Boeve, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

“Het is vooral belangrijk dat de klassenraad voldoende informatie heeft om de leerlingen te beoordelen. En dat liefst in juni. Dat kan op basis van permanente evaluatie, maar ook door middel van examens of kleinere toetsen of taken. Als er voor individuele leerlingen niet voldoende informatie beschikbaar is, kan de school ervoor kiezen om bijkomende proeven te geven. Maar dat is in niet-coronatijden ook het geval”, zegt hij.

“Ik denk dat veel van onze scholen, als het mogelijk is, examens zullen organiseren. Wellicht wel in een beperktere vorm. Maar dat hangt allemaal af van hoeveel tijd de leerlingen nog op school zullen hebben en of de klassenraad een correcte beoordeling kan maken.”

Toetsen

“We volgen wat afgesproken is in het sociaal overleg met alle onderwijspartners: er wordt best maximaal ingezet op het lesgeven en kies voor brede evaluatie”, zegt Patriek Delbaere, algemeen directeur van de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten. “Overgangsjaren verdienen hierbij extra aandacht. In het stedelijk en gemeentelijk onderwijs is de evaluatie een bevoegdheid van de school zelf. Onze secundaire scholen met vooral TSO- en BSO-richtingen werken altijd al veel met permanente evaluatie. De klassenraad deliberaert op basis van de evaluaties van een heel schooljaar en neemt een goed gemotiveerde beslissing over een getuigschrift/attest voor een leerling.”

“In het basisonderwijs is het door de coronacrisis optioneel (en niet verplicht) geworden om gevalideerde toetsen af te nemen op het einde van het zesde leerjaar. We hebben onze basisscholen gevraagd of ze ook dit jaar de OVSG-toets willen afnemen en we merken dat 75% van de basisscholen dat wél wil doen.” Weyts pleit voor vorm van evaluatie

Vlaams Minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) “Er is grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Dat wil zeggen dat niet de minister en niet de koepel, maar de scholen zelf beslissen over evaluaties. Zij kennen hun leerlingen en de situatie het best”, reageert Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA). “Ik denk persoonlijk dat een of andere vorm van evaluatie zinvol kan zijn. Enerzijds om leerlingen geboeid te houden. Als je nieuwe leerstof geeft en je zegt bij voorbaat dat er niet geëvalueerd wordt, dan dreigen leerlingen af te haken. Anderzijds ook om aan de hand van evaluatie ook eventuele leerachterstand te kunnen detecteren, zodat je er iets aan kan doen. Zonder evaluatie is dat al een heel stuk moeilijker”.

🌀 Heropening scholen

Hier vindt u de laatste [Update onderwijsstart](#)

Opinie van Carine Dedeygere in De Wereld Morgen

De heropening van de scholen is één grote show.

De kogel is door de kerk, de scholen starten geleidelijk weer op vanaf 15 mei. Velen zaten er naar uit te kijken, maar het is zeer de vraag of dit een verstandige, laat staan veilige keuze is.

Net zoals zijn voorganger op onderwijs is Ben Weyts meer mediastrategus dan minister. Met veel poeha kondigde hij aan dat het onderwijs half mei trapsgewijs zou heropstarten. Dat hij dat aankondigde is op zich al vreemd, want de bevoegdheid hiervoor ligt niet bij hem maar bij de Nationale Veiligheidsraad (NVR). Er moest duidelijk iets geforceerd worden.

Vergeten we niet dat de N-VA het bruggenhoofd is van de werkgeversorganisatie VOKA. De doelstelling van het manoeuvre van Weyts was – ter wille van de economische elite – druk uitoefenen op de regering en de NVR om de lockdown zo snel mogelijk te versoepelen. Tezelfdertijd oogstte hij hiermee veel media-aandacht, en dat is lekker meegenomen. We moeten het hem nageven, hij is erin geslaagd het hele onderwijsveld in zijn manoeuvre mee te krijgen en heeft ook zijn Waalse collega kunnen overhalen.

De plannen zijn grotendeels economisch gemotiveerd, al wil men dat niet gezegd hebben. Zoveel mogelijk kinderen van het basisonderwijs moeten terug naar school, want dat zijn kinderen die thuis niet alleen kunnen gelaten worden. Als zij opnieuw op school opgevangen worden, kunnen hun ouders hun economische activiteit weer hervatten. Een groot deel van de laatste jaars secundair tso en bso komen vanaf deze zomer op de arbeidsmarkt terecht. Zij krijgen niet toevallig voorrang.

Om de snelle heropstart te motiveren wordt een ware propaganda-oorlog gevoerd. Kinderen zouden zogezegd weinig of geen besmettingsgevaar betekenen. De Standaard kopt: “Kinderen zijn toch niet zo’n groot gevaar voor oma en opa”. Om dat te staven citeren ze epidemiologe Joanna Merckx: “Kinderen zijn niet vatbaarder voor het virus dan volwassenen, mogelijk zelfs minder”. Het citaat leert dat ze het eigenlijk niet weet, het is “mogelijk”, niet meer dan dat.

De krant verwijst ook naar een studie van Merckx die de stelling moet staven, gebaseerd op 31 gezinnen. Je leest het goed: 31 gezinnen. Je hoeft weinig van statistiek te kennen om te weten dat het cijfer 31 volstrekt te weinig is voor ernstige conclusies, laat staan voor wetenschappelijk verantwoorde conclusies. Heel andere geluiden zijn te horen uit Duitsland. In dat land waren er twee epicentra. Eén ervan is de kleine gemeente Gangelt met 12.000 inwoners, vlakbij de Nederlandse en Belgische grens. Daar zijn meer dan één op zes van de mensen besmet geraakt. Professor Edda Klipp heeft de verspreiding van het coronavirus in deze gemeente grondig bestudeerd. Ze komt tot de vaststelling “dat scholen belangrijke haarden zijn voor de overdracht van infecties”. De grafiek laat aan duidelijkheid niet veel over. Het prestigieuze Imperial College COVID-19 Response Team van het Verenigd Koninkrijk gaat ook uit van de veronderstelling dat kinderen net als volwassenen besmettingen overdragen. Het was in die veronderstelling dat de experten ervan aandrongen op een snelle sluiting van de scholen. De scholen vroegtijdig heropenen kan de curve opnieuw de hoogte injagen en misschien zelfs een nieuwe lockdown noodzaken. Dat is de reden waarom de orde van geneesheren uit Frankrijk zich met klem verzette tegen de aangekondigde heropening van de lagere scholen in hun land op 11 mei. In Duitsland waarschuwt zelfs bondskanselier Merkel tegen een te snelle heropstart van de scholen. In Duitsland zijn er in verhouding veel minder coronadoden dan in ons land. De geleidelijke heropstart van de scholen is gepland voor 4 mei. Merkel heeft in het parlement gewaarschuwd tegen zo’n snelle heropstart: “Het lijkt soms erg snel of zelfs te snel”.

Wat het dragen van mondmaskers betreft: dat wordt volgens het advies voor het personeel “sterk aanbevolen”, niet verplicht. De NVR zegt nu dat het verplicht wordt voor kinderen boven de 12 jaar en personeel. Maar het is helemaal niet zeker of er voldoende mondmaskers zullen zijn. Dat kunnen we afleiden uit de passage: “mondmaskers (aankoop of zelfproductie via school of leerlingen)”. De NVR zegt dat er mondmaskers zullen aangeboden worden. Maar als we al zien dat er tot op heden beschermingsmateriaal tekort is in de woon- en zorgcentra en dat het hier over een veel grotere groep gaat, dan voorspelt dat weinig goeds voor het onderwijs.

In het advies staat ook dat de heropstart gepaard zal gaan met “social distancing”. Maar iedereen die een klein beetje ervaring heeft in het onderwijsveld weet dat dit voor de leerlingen uit het lager onderwijs en voor heel wat leerlingen van het secundair onderwijs wishful thinking is. Zelfs als men met halve klasgroepen werkt.

Wat dan wel?

Experts voorspellen dat het virus nog lange tijd zal huishouden en dat we ons nog aan verschillende periodes van lockdowns mogen verwachten. We moeten dus op langere termijn denken in plaats van in allerijl alles te proberen forceren voor de resterende weken vóór de zomer.

Die lange termijn betekent vooreerst dat we goed uitgewerkte noodplannen maken voor toekomstige lockdowns. Daarnaast moeten we de start van het volgend schooljaar goed voorbereiden zodat leerkrachten en leerlingen elkaar op een ‘echt’ veilige manier kunnen ontmoeten. Dat betekent dat we over de kwesties van het testen, de mondmaskers en de social distancing niet improviseren, maar dat we waterdichte garanties bieden voor de veiligheid van het personeel en de leerlingen.

Daarnaast is het deze trimester nog belangrijk dat de leerlingen van het zesde studiejaar en de leerlingen van het tweede, vierde en zesde leerjaar van het secundair een goede oriëntatie krijgen. In de voorbije weken was daarvoor geen ruimte en tijd.

Ten slotte, is het de volgende weken belangrijk om speciale aandacht te voorzien – al dan niet online – voor die leerlingen die het moeilijk hebben met thuisonderwijs en feitelijk uit de boot vallen. Zo kunnen we ervoor zorgen dat de kloof tussen sterke en zwakke leerlingen, die in Vlaanderen al zo groot is, niet nog verder vergroot. Zomerklassen op vrijwillige basis – vrijwilligheid zowel voor leerlingen als voor leerkrachten – kunnen hierbij zeker ook helpen.

⊕ Studenten ingeschakeld

Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) wil studenten uit het laatste jaar van de lerarenopleiding inschakelen bij de heropening van de scholen vanaf 15 mei.

De N-VA-minister gaat in de schoot van de regering ook op zoek naar opvanglocaties buiten de schoolmuren. De scholen zelf zullen ook kunnen rekenen op financiële ondersteuning voor de extra kosten die ze hebben door de coronacrisis.

Het Vlaamse onderwijsveld stuurde een aantal richtlijnen voor de heropening van de scholen vanaf 15 mei lichtjes bij. Zo werd onder meer beslist om het plafond van maximaal 10 leerlingen per klas op te trekken en dat leerlingen in het lager onderwijs geen mondkapen moeten dragen.

Toch zitten scholen, directies en ouders nog met vragen en bezorgdheden. Hoe moeten de scholen de lessen op een veilige manier organiseren? Zullen scholen gecompenseerd worden voor de extra uitgaven die ze moeten doen, bijvoorbeeld voor het aankopen van handgels, plexischermen of mobiele sanitaire voorzieningen?

Volgens minister Weyts moet de heropening vooral 'veilig en doenbaar' zijn. Om de opvang op een veilige manier te organiseren, wil minister Weyts binnen de schoot van de regering op zoek gaan naar bijkomende opvanglocaties buiten de schoolmuren. 'Dat zou de druk op de scholen wat kunnen verminderen', aldus Weyts.

Daarnaast wil de N-VA-minister ook de studenten in het laatste jaar van de lerarenopleiding inschakelen om bij te springen in de scholen. Die studenten hebben door de coronacrisis vaak geen stage kunnen doen. 'Het onderwijs zit met handen tekort, dus zouden we hen kunnen inschakelen in de klas', aldus Weyts.

Verschillende partijen vinden ook dat de scholen moeten gecompenseerd worden voor de extra uitgaven die ze nu moeten doen om op een veilige manier te kunnen opstarten. Zo pleit oppositiepartij Groen voor een 'coronacompensatie'. Minister Weyts zegt dat hij binnen de regering zal aandringen op financiële ondersteuning van de scholen. De N-VA-minister verwijst daarbij naar het bredere noodfonds van 200 miljoen euro dat de Vlaamse regering heeft aangekondigd. De Vlaamse regering moet nog beslissen over de precieze verdeling van die middelen

Zie ook <https://www.grotekansen.be>

SECTOREN

⊕ 1 Mei

1 mei. De 'Dag van de Arbeid' is een feestdag van de arbeidersbewegingen. Op deze dag houdt men de strijd om betere arbeidsomstandigheden.

1 mei zag er voor het eerst helemaal anders uit. De feestdag moest noodgedwongen digitaal gaan. Maar de strijd voor meer gelijkheid, rechtvaardigheid en solidariteit is vandaag meer dan ooit relevant, we hebben daarom een aangepast 1 mei-actie uitgewerkt, **een petitie voor een vermogensbelasting voor de superrijken**. Solidariteit is wat ons sterk maakt. Onze sociale zekerheid en onze democratische gezondheidszorg bewijzen nu méér dan ooit hun belang. We mogen op onze blote knieën dankbaar zijn dat we ze hebben, ze voorkomen een menselijke catastrofe. Enkel samen zijn we groots. Die boodschap moeten we komende 1 mei vertolken, en lang daarna.

[Teken de petitie voor vermogensbelasting](#) En stuur het bericht naar al uw vrienden en kennissen.

De rijkste 1 procent van de wereldbevolking bezit meer dan de helft van alle rijkdom op de wereld. Het is voor het eerst dat die grens van 50 procent wordt overschreden, zij het nipt: in 2017 bezat de rijkste 1 procent nog 49 procent.

Ook zouden de rijkste 42 mensen op de planeet samen nu net zo veel geld hebben als de armste 3,7 miljard mensen. In 2009 moesten er nog 380 steenrijke mensen bij elkaar gezet worden om tot eenzelfde totale vermogen als de armste helft te komen.

Ook in België is de kloof tussen de allerrijksten en de allerarmsten fors, zij het minder dan het gemiddelde van de hele wereld: de rijkste 1 procent bezit 45 procent van het totale vermogen.

De 26 rijkste mensen op aarde hebben samen meer vermogen dan de armste helft van de wereldbevolking, 3,8 miljard mensen. De rijkdom in de wereld is extreem scheef verdeeld en daar moet volgens Neutr-On wat aan veranderen.

Rijken worden steeds rijker, maar armen blijven arm. De kloof tussen arm en rijk is immens.

Ook is er sprake van extreem ongelijke kansen. Door die ongelijkheid kunnen getalenteerde kinderen niet tot bloei komen.

Hoe oplossen?

Overheden moeten meer belasting heffen op vermogens, hoge inkomens en bedrijfswinsten. En dit geld moeten ze vervolgens besteden aan gezondheidszorg en onderwijs, want daar hebben vooral de armste mensen veel aan.

Van alle belasting wereldwijd komt nu maar 4 procent van vermogensbelasting. Dat moet veranderen! De rijken moeten meer belastingen betalen, een vermogensbelasting van 1% op alle vermogens boven het miljoen euro of dollar, elk jaar.

En dat wereldwijd. Teken de petitie!

⊕ Vakbonden zijn overspannen

Waar is het sociaal overleg in deze crisis? Die vraag stelde Marc De Vos in zijn opiniestuk in Trends deze week. Ik vroeg het me ook al even af, zegt Stan De Spiegelaere, onderzoeker aan het Europees Vakbondsinstituut (ETUI).

De vraag is zeker terecht. In het buitenland zijn de sociale partners druk bezig met soms verre gaande gezamenlijke posities in te nemen. En wat deden de Belgische sociale partners? Niet niets. Ze vroegen eensgezind aan de regering om, onder meer, de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht te versoepelen en om de uitkering te verhogen naar 70 procent van het begrensde brutoloon.

Maar van een land dat soms trots is op zijn systeem van sociaal overleg kunnen we inderdaad meer verwachten. Marc De Vos verwacht ook meer. Zijn lijstje is echter verrassend: flexibelere arbeidscontracten, lagere minimumlonen, een loonbevriazing, verplichte vakanties, flexibelere overuren enzovoort.

Excuseer? De vraag blijkt dus niet te zijn waar het sociaal overleg blijft, maar is gericht op één zijde van dat sociaal overleg, de vakbonden. Waarom gaan die, in godsnaam, nu niet akkoord met de natte droom van de neoliberalen? Onbegrijpelijk, toch?

De vakbonden hebben even geen tijd om te spelen.

Om het met de woorden van Marc Van Ranst te zeggen: ze hebben momenteel geen tijd om te spelen, want ze moeten de gevolgen van een pandemie te lijf:

- Ze zijn bezig met het maken van duizenden akkoorden over tijdelijke werkloosheid in bedrijven en sectoren.
- Ze zijn bezig met het verwerken van honderdduizenden aanvragen voor tijdelijke en gewone werkloosheid en plooiën zich dubbel om iedereen op tijd te betalen.
- Ze zijn bezig met het blijven hameren op de nodige veiligheids- en gezondheidsmaatregelen zodat werknemers niet ziek worden en de pandemie verspreiden. Meestal doen ze dat koppig doch vriendelijk, soms gaan ze over tot actie om de gezondheid van de werknemers en dus het land te vrijwaren.
- Ze zijn bezig met het ondersteunen van tienduizenden vertegenwoordigers in bedrijven die in de ondernemingsraden overleggen over de reorganisatie van het werk, over telewerk en andere zaken.
- Ze zijn bezig met het psychologisch ondersteunen van werknemers in de zorg die al jaren lijden onder besparingen zodat ze toch even, in het belang van het land, alles geven om de situatie de baas te kunnen.
- Ze zoeken constructief oplossingen voor het verschuiven van personeel richting de woon- zorgcentra.

Ze zijn, met andere woorden, bezig met datgene waarvoor ze opgericht zijn: de belangen van werknemers verdedigen, in bedrijven, in sectoren en nationaal. Door dat te doen, helpen ze de pandemie in te dijken en het land draaiende te houden in deze crisis. Daarvoor lopen, bellen, skypen en whatsappen ze dagelijks een groot deel van het land bijeen. Ze hebben daarom ook even geen tijd en geen zin om de loon- en arbeidsvoorwaarden van werknemers onderuit te halen.

Het zorgpersoneel dat, ondanks de vele inleveringen, alles geeft voor de zieken en zwakkeren, de chauffeurs die overal in het land pakketjes leveren, de maaltijdbezorgers die voortdoen ondanks de risico's en het verminderde inkomen, de medewerkers in de supermarkten die duizend keer per dag moeten vragen om toch wat afstand te houden, de schoonmakers en het beveiligingspersoneel dat op post blijft ... Al deze mensen (en nog veel meer), deze essentiële werknemers, die moeten eerst en vooral beloofd worden voor hun werk. Niet gestraft met lagere lonen en slechtere arbeidsvoorwaarden.

Inderdaad, waar is het sociaal overleg om dát mogelijk te maken?

De coronacrisis is een gezondheids crisis die de economie in een gedwongen winterslaap houdt. Hoe langer die winter wordt opgedrongen, hoe meer de gezondheids crisis een crisis van het kapitalisme wordt. Op korte termijn hebben de overheden, ook de Belgische, vooral ingezet op overbrugging. Ontslagen vermijden, werklozen opvangen, banen en bedrijven in nood subsidiëren. Binnenkort komen faillissementen, reddingsplannen en nationalisering. De overheid vervangt de markt.

Terwijl de spelregels van het kapitalisme steeds meer buitenspel staan, wordt met argusogen gekeken naar de spelers: de bedrijven. 2020 is niet 2008, toen de banken het hele kapitalisme een slechte naam gaven. Maar naarmate de crisis aanhoudt, worden bedrijven steeds meer aangesproken op hun crisisgedrag. De banken zijn politiek gemobiliseerd om via hun klanten de economie zuurstof te gunnen, met een betalingsuitstel voor kredieten. De verzekeringssector is daarin gevolgd met een uitstel van premiebetalingen en flexibele waarborgen. Straks komen de pensioenfondsen in het vizier wanneer het pensioensparen wegsmeelt.

We verwachten dat bedrijven het winstbejag even opzij schuiven voor het algemene belang. Noem het economisch burgerschap dat moet bijdragen aan de mobilisatie en de solidariteit waarmee we samen de crisis zullen overwinnen. Daarom verminderen topmanagers vrijwillig hun salaris. Daarom is het ondenkbaar dividenden uit te keren wanneer werknemers massaal hun baan dreigen te verliezen. Daarom wil de farmaceutische industrie een vaccin tegen covid-19 tegen de kostprijs in de markt zetten. Het alternatief is een grootschalig imagoverlies: winst maken uit het virus is des duivels.

Waar is het sociaal overleg in deze crisis?

Het solidaire gedrag van bedrijven toont dat hun commerciële belang finaal stoelt op de stabiliteit en de cohesie van de landen waarin ze actief zijn en dat de bedrijven daarin ook een verantwoordelijkheid dragen. Maar die verantwoordelijkheid nemen ze niet op. Onze markteconomie is sterk sociaal gecorrigeerd door een genereuze laag geïnstitutionaliseerd sociaal overleg. De vraag mag worden gesteld: waar is het sociaal overleg in deze crisis?

Zeker, de nationale arbeidsraad heeft naar goede crisisgewoonte het gebruik van tijdelijke werkloosheid ondersteund. Ongetwijfeld wordt in veel bedrijven gesproken en onderhandeld over tijdelijke crisismaatregelen. Maar contrasteer het uitzonderlijke crisisgedrag van de bedrijven met dat van de vakbonden en de werkgeversorganisaties. Als de crisis het kapitalisme op zijn kop zet, blijft het sociaal overleg vooralsnog onbewogen.

Waarom wordt dat overleg niet gemobiliseerd om de flexibiliteit in de arbeidsduur en de arbeidscontracten te vergroten? Waarom wordt niet gesproken over een tijdelijke verlaging van de minimumlonen of het bevriezen van de verworven loonsverhogingen? Waarom wordt niet onderhandeld over verplichte vakanties of het delen van werknemers door bedrijven? Waarom wordt een tijdelijke deeltijdse arbeid of arbeidsduurvermindering niet verder vergemakkelijkt? Waarom worden overuren niet tijdelijk herbekeken?

De crisisreflex op de Belgische arbeidsmarkt is de tijdelijke werkloosheid, een bekende Belgische formule waarin de baan wordt beschermd en het inkomen deels door de belastingbetaler wordt gedragen. Het is een goede buffer die opnieuw goed dienst doet. Maar het ontslaat het sociaal overleg ook van zijn verantwoordelijkheid. Het leidt niet tot een diepe bezinning over solidariteit en gedeeld leed. Het organiseert geen grote entente tussen de arbeid en het kapitaal, tussen de vakbonden en de werkgevers.

We verwachten terecht veel van de bedrijven in deze crisis. We mogen ook veel verwachten van het sociaal overleg. Als bedrijven de winst even moeten vergeten, moet het overleg de sociale verworvenheden even aanpassen. Het sociaal overleg kan mee de buffer maken. Het kan in en door de crisis zichzelf heruitvinden.

En bij de NMBS is er nog een ander probleem.

Het spoorwegpersoneel is ontevreden over de vakantieregeling die de NMBS oplegt. Volgens de vakbonden worden personeelsleden gedwongen om rust- en compensatiedagen versneld op te nemen in coronatijden, schrijft De Zondag.

OVS, de onafhankelijke vakbond van het spoorwegpersoneel is snoeihard. 'De NMBS misbruikt de coronacrisis om oplossingen te zoeken voor problemen die ze zelf heeft gecreëerd', zegt Joachim Permentier. Hierover gaat het: veel personeelsleden hebben de voorbije jaren een grote hoeveelheid aan rust- en compensatiedagen opgebouwd. Die konden ze door personeelstekorten echter niet opnemen. Maar nu er veel minder treinen rijden en er dus minder personeel nodig is, wil de NMBS de achterstand wegwerken. 'Het getuigt van bijzonder veel cynisme dat deze crisis wordt aangegrepen om die achterstand weg te werken. Mensen moeten vandaag noodgedwongen thuisblijven, maar kunnen nergens naartoe. Zulke compensatiedagen worden gebruikt om een uitstapje te maken met het gezin, niet om thuis in quarantaine te zitten', klinkt het. 'Wettelijk correct'

Bij HR-Rail, de juridische werkgever van het spoorwegpersoneel, wijzen ze op het wettelijke kader. 'Bij een vermindering van het werk proberen we om de opgebouwde verlofdagen uit het verleden weg te werken. Deze beslissing werd eerder genomen in overleg met de erkende vakbonden', stelt de persverantwoordelijke nog in De Zondag.

Een andere vakbond geeft dat toe, maar noemt het 'moreel onrechtvaardig'. 'Deze regeling is uitgewerkt toen er van corona nog geen sprake was. De mensen die destijds extra dagen hebben gewerkt, deden dat niet voor hun plezier. Wel omdat ze het bedrijf graag zien en om het uit de nood te helpen', reageert Stefan T'Jolyn van ACOD Spoor.

Intussen is er wel overleg met de directie over deze kwestie.

⊕ Woonzorgcentra erg getroffen

Uitgerekend het meest kwetsbare deel van de bevolking, dat verblijft in woonzorgcentra, werd de voorbije weken onvoldoende beschermd tegen corona. ‘We hebben de sector in volle oorlogstijd verwaarloosd’, zegt professor emeritus Jozef Pacolet (HIVA), expert sociale zekerheid.

De kritiek op de aanpak van de coronacrisis in woonzorgcentra zwelt aan. Naast de begrijpbare ergernis over de manklopende rapportering van het aantal sterfgevallen aan Vlaamse kant, weegt vooral de vaststelling dat de sector de voorbije weken werd verwaarloosd. “De sector luidt nu al ruim drie weken de noodklok. Dag na dag waren er alarmkreten. Intussen is de situatie acuut en dramatisch geworden”, zegt Jozef Pacolet die aan het Leuvense Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) onder meer uitgebreid onderzoek deed naar de sector van de rust- en verzorgingstehuizen.

“Het probleem van onvoldoende beschermingsmateriaal speelt een belangrijke rol, maar de beslissing om mensen uit woonzorgcentra niet langer naar ziekenhuizen over te brengen, heeft het probleem verder verscherpt. Als noodmaatregel om de ziekenhuizen te sparen, was die maatregel wellicht verdedigbaar, maar daar stond geen flankerend beleid tegenover. De gevolgen voor de woonzorgcentra werden niet voorzien en opgevangen”, stelt Pacolet.

Vlaams minister van Welzijn Wouter Beke (CD&V) werd op woensdag 08/04 in het Vlaams Parlement het vuur aan de schenen gelegd over de uitbraak van corona in woonzorgcentra. Met een noodplan en de oprichting van een taskforce die dat plan moet uitvoeren, trachtte hij het tij te keren.

Eerder uitte Margot Cloet, gedelegeerd bestuurder van Zorgnet-Icuro, de koepel van non-profit woonzorgcentra en ziekenhuizen, al een beleefde maar moeilijk verkeerd te begrijpen kritiek op de wijze waarop de Vlaamse Regering de coronacrisis in de woonzorgcentra aanpakt.

Naast het gebrek aan beschermingsmateriaal is er vooral bezorgdheid over de wijze waarop er (niet) getest wordt op corona in woonzorgcentra, zowel bij de mensen die er verblijven als bij het personeel. “Ik neem dat op zich niemand kwalijk, maar ik stel wel vast dat er tot vandaag chaos is”, zei Cloet daarover in Het Journaal van VRT. “Ik zie ook dat woonzorgcentra op eigen initiatief testen laten uitvoeren, dat stelt ons allemaal voor heel veel vragen.”

Jozef Pacolet: ‘De beslissing om mensen uit woonzorgcentra niet langer naar ziekenhuizen over te brengen, heeft het probleem verder verscherpt’

De gedelegeerd bestuurder van Zorgnet-Icuro brak aansluitend ook een lans voor structureel overleg op Vlaams niveau. Wat op federaal niveau wel lukt en tot succes leidt, kon in Vlaanderen al die tijd blijkbaar niet. “Ik wil niemand de bal daarrond toespelen, maar ik stel wel vast dat we op federaal vlak dagelijks overleg hebben. Dat is in een groep waar de koepels, de overheid, en experten als mevrouw (Erika, red) Vlieghe zitten, en daardoor kunnen we heel snel schakelen. We zijn echt ook vragende partij om dit ook op Vlaams niveau te ontwikkelen. Ik heb contact gehad met minister-president Jan Jambon (N-VA) die daar zeer positief tegenover staat.”

Die vraag voor een taskforce dateert al van twee weken terug. Op 26 maart verstuurde Zorgnet-Icuro daarover een eerste persbericht. In het parlement kondigde Beke vandaag (08/04) de oprichting van zo’n taskforce aan.

Ook aan werknemerszijde klinkt kritiek over een gebrek aan overleg en samenwerking. Volgens federaal secretaris Johan Van Eeghem (ABVV-BBTK) loopt het overleg op Vlaams niveau al langer moeilijk. “Het probleem dateert al van voor de crisis”, zegt hij.

“Het heeft er voor een stuk mee te maken dat de sector relatief nieuw is voor zowel de regelgever als de administratie – een gevolg van de zesde staatshervorming. Je kan zaken politiek afkloppen, maar het moet uiteindelijk wel op het terrein waargemaakt worden. Het overleg daarover loopt tergend traag. Tot ergernis van vakbonden en van werkgeversorganisaties. Wat Vlaanderen doet, doet Vlaanderen niet altijd beter”, stelt Van Eeghem.

Oorlog en vrede

Uiteindelijk waren het de opvallende cijfers die Wouter Beke dinsdag (07/04) vrijgaf over het aantal doden in woonzorgcentra die de kwestie plots in het brandpunt van de coronacrisis plaatsten.

Jozef Pacolet: ‘We weten nochtans dat mensen die in woonzorgcentra verblijven en werken uiterst kwetsbaar zijn door de zeer intieme verzorging’

Op de dagelijkse persconferentie van de federale Crisiscel werd het cijfer over het aantal overlijdens dinsdag onverwacht bijgesteld. De oorzaak: 241 overlijdens tussen 1 en 4 april in Vlaamse woonzorgcentra die met vertraging werden doorgedreven. Korte tijd later maakte Wouter Beke dan bekend dat het totaal aantal overlijdens in woonzorgcentra sinds de uitbraak van de crisis 619 bedraagt. Een cijfer dat intussen verder is opgelopen.

“Het lijkt er op alsof we nu pas echt de sector van de woonzorgcentra hebben ontdekt”, zegt Jozef Pacolet. “Nochtans weten we dat de mensen die er verblijven en werken uiterst kwetsbaar zijn door de zeer intieme verzorging. Ik hoor Marc Van Ranst zeggen dat de woonzorgcentra nu de tol betalen van een verwaarlozing in vreedstijd. Ik wil daar toch graag aan toevoegen dat we de sector vooral ook in volle oorlogstijd hebben verwaarloosd. Blijkbaar duurt het weken vooraleer men beschermingsmateriaal kan leveren en voldoende testen kan uitrollen.”

Onvoldoende personeel

Ouderenzorg is een Vlaamse bevoegdheid. Momenteel financiert de Vlaamse Overheid ongeveer 0,48 voltijdse medewerker per bewoner, terwijl het streefdoel bijna het dubbele (0,9 VTE) zou moeten zijn.

“Die kloof overbruggen, samen met de extra plaatsen voor een vergrijzende bevolking, kost om en bij de 2 miljard euro”, schreef koepel Zorgnet-Icuro daarover in haar verkiezingsmemorandum.

Woonzorgcentra hebben twee soorten bedden met een verschillende personeelsnorm en een verschillende financiering. RVT-bedden zijn voor mensen met een zware zorgnood, ROB-bedden voor lichtere zorgbehoevenden.

Toch zijn er de afgelopen jaren steeds meer zwaar zorgbehoevenden bijgekomen in de ouderenzorg, terwijl het aantal RVT-bedden niet gelijk steeg. Het tekort wordt deels bijgepast door de zorgbehoevenden zelf, maar tegelijk voldoet de personeelsbezetting niet aan wat de normen eigenlijk voorzien. Gevolg: weinig personeel voor complexe zorg. Bovendien draaien rusthuizen vaak met een heel beperkt middenkader, waardoor ze bij crisissen ook organisatorisch in de moeilijkheden komen.

Commerciële woonzorgcentra

De sector klaagt al langer over een minimale personeelsbezetting. Terwijl de zorggraad – de hoeveelheid zorg die mensen krijgen in woonzorgcentra – samen met het verouderen toeneemt, bleef de hoeveelheid personeel de voorbije jaren min of meer stabiel. Dat zorgt voor een bijzonder hoge werkdruk. Wanneer zoals vandaag personeel uitvalt door ziekte en tegelijk de nood aan extra verzorging sterk toeneemt, wordt die spanning quasi onhoudbaar.

Commerciële woonzorgcentra die op hun centen letten en waar het personeel een kost is en de opbrengsten naar aandeelhouders gaan, komen nu in zwaar weer terecht.

In private woonzorgcentra waar het personeelsbestand nog een stuk krappere is dan in niet-commerciële en publieke woonzorgcentra, speelt dat probleem volgens Johan Van Eeghem nog sterker. “De Vlaamse Regering werkt momenteel aan nieuwe personeelsnormen, maar zowel wat het aantal personeelsleden als hun opleiding betreft, is de personeelsbezetting vandaag ontoereikend”, zegt hij.

Commerciële woonzorgcentra die op hun centen letten en waar het personeel een kost is en de opbrengsten naar aandeelhouders gaan, komen nu in zwaar weer terecht. Wie een minimale personeelsbezetting heeft, en wordt geconfronteerd met nieuwe belastende maatregelen zoals het compartimenteren van bewoners, belandt in een kritieke situatie.

Vlaanderen heeft, in vergelijking met veel andere plaatsen, nog steeds een goed uitgeruste residentiële zorg. Maar dat betekent geenszins dat er geen ruimte voor verbetering zou zijn. Vooral op het vlak van financiering en bestaffing. De vraag is of een rijke economie als Vlaanderen daar genoeg mee kan nemen. Maar wat we nu zien is toch vooral dat die sector onder grote bijkomende druk is komen te staan en daarbij veel te lang aan z'n lot is overgelaten. Bron: Apache

Reeds jaren werden het tekort aan personeel en de slechte werkomstandigheden in de woonzorgcentra aangeklaagd. Maar er werd nooit rekening mee gehouden.

Het personeel trok geregeld aan de alarmbel over de verwaarlozing in rusthuizen.

Een verpleegster vertelt:

‘Als enige verpleegkundige in heel het rusthuis ben ik verondersteld om alle verpleegkundige zorgen toe te dienen aan meer dan honderd bewoners. Na een uur werk op andere verdiepingen kom ik terug en staat een van de bewoners in de gang te roepen dat hij drinken wil. In de eetzaal heeft een dame koffie uitgeschonken in haar potje druiven. Een andere bewoner staat volledig gedesoriënteerd te leunen op haar rollator in de gang, op zoek naar haar kamer. Het voortdurende gepiep van de beloproepen maakt me gek.’

‘Na twee uur werken komt de zorgcoördinator me vertellen dat ik extra aandachtig moet zijn bij de hygiënische zorgen van een bepaalde bewoner omdat zij besmet is met een bacterie. Ik vraag haar waar

ik de speciale isolatieschorten kan vinden om de andere patiënten tegen de bacterie te beschermen. Die zijn er niet, zegt ze. Het personeel hier werkt onhygiënisch. Met de blote hand voelt men of de pampers nog droog is, om vervolgens de volgende patiënt met diezelfde ongewassen handen te verzorgen.’
‘Er gebeuren dagelijks fouten met medicatie. Ze wordt voor de hele dag klaargezet door verpleegkundigen en nadien verdeeld door zorgkundigen. De pillen zijn onherkenbaar, zonder identificatie met naam, enkel een kamernummer. Een bewoner moest er mij zelf op wijzen dat de medicatie die ik haar bracht niet voor haar bestemd was, al stond haar kamernummer op het potje.’
‘Wat verder zie ik een bewoner sukkelen in de badkamer. Ze kijkt me ontredderd aan. Ze heeft al dagen last van een blaasontsteking, zegt ze. Haar huisarts komt pas over drie dagen. Ik vertel haar dat ze zo lang niet moet wachten, dat ik ervoor zal zorgen dat er morgenvroeg een huisarts bij haar langskomt. Dat zal niet lukken, zegt ze, en ik vrees dat ze gelijk heeft.’

Ruim twintig procent van de 74.000 rusthuisbedden in Vlaanderen wordt ondergefinancierd. Sommige rusthuizen draaien hierdoor op de helft van het personeel waar ze recht op hebben. Er is geen budget om voldoende zorgkundigen, laat staan hoger opgeleide verpleegkundigen of kinesisten aan te werven.

Die strop wordt verder aangehaald. Toen ouderzorg in 2004 een Vlaamse bevoegdheid werd, ging een knip op de dotatie vanuit de federale overheid. Het idee daarachter was dat de regio's mee moeten opdraaien voor de kosten van de vergrijzing. Om het gat in het budget te dichten, zou Vlaanderen tegen 2025 zo'n 1 miljard euro moeten bijleggen.

Dat geld is er niet. Ondertussen komt de tsunami van de vergrijzing op ons af. Tegen 2050 zou het aantal 80-plussers in Vlaanderen verdubbelen tot 760.000. Om die evolutie de baas te kunnen, zouden er tot 2025 rond de 1.400 rusthuisbedden per jaar moeten bijkomen.

Rusthuisdirecties hebben twee opties om met het financieringstekort om te gaan: de druk verder opvoeren op het personeel, of de dagprijzen optrekken. Vaak gebeuren beide. De factuur voor de bewoners stijgt langzaam van gemiddeld 1.800 naar meer dan 2000 euro per maand – op een gemiddeld pensioen van 1.300 euro. Voor dat geld zitten bejaarden niet op hotel, maar in een zorgfabriek waar elke cent wordt omgedraaid en het personeel op het tandvlees zit.

‘De dochter van een bewoner vraagt me hoe het komt dat haar moeder al om zes uur naar bed wordt geholpen. Ze zou liever pas rond negen uur gaan slapen. Ik vind het triest om de vrouw te moeten vertellen dat de personeelsbezetting geen andere zorgplanning toelaat. Als je je tijd verdeelt over de patiënten, heb je een dikke vijf minuten per persoon. En dat voor het helpen bij de hygiënische zorgen, het aandoen van de nachtkledij en het verplaatsen in bed. De dochter van de bewoner kijkt me aan en zegt dat ze het begrijpt.’

‘Helaas is het elders niet veel beter. Precies door deze erbarmelijke toestanden veranderde een van de werknemers van job. Ze keerde een maand later terug, want op haar nieuw werk was het nog erger. Ook in andere rusthuizen kon ik vaststellen hoe mensen die zorg nodig hebben aan hun lot worden overgelaten.’

‘Door het algemene personeelstekort hebben verpleegkundigen geen tijd, is alles een rush. Toen ik aan de hogeschool leerde een injectie te geven, hadden ze er beter een chronometer naast gehouden. Bij alles eigenlijk. Want zo is het wel: een race tegen de tijd. Er is geen systeem, geen opvolging en geen controle. Dus iedereen doet naar eigen goeddunken. Geen handschoenen, want geen tijd. Geen hulp bij het eten, geen identificatie van medicatie, geen levenskwaliteit, want geen tijd. Ik verontschuldig me een hele dag omdat ik geen tijd heb om langer bezig te zijn dan het hoognodige. Sorry mevrouw, meneer.’

‘Het zit in het bloed van elke hulpverlener: roeien met de riemen die je hebt. Maar ik vrees toch dat we stilletjes aan het zinken zijn.’

‘Is dit de verzorgingsstaat waar we altijd zo hoog mee oplopen? Ik hoop het niet, ik wil het niet. Ik wil me niet meer verontschuldigen voor mijn werk. Ik wil doen waarvoor ik afgestudeerd ben. Mag dat?’

Zo was het al enkele jaren geleden, ondertussen is er het coronavirus nog bijkomen.

Het personeel en de bewoners van de woonzorgcentra zijn zeer ongerust. Er duiken steeds meer besmettingen met het coronavirus op. Daarom trekken de directeurs van woonzorgcentra nu aan de alarmbel. Ze willen dat iedereen - zowel bewoners als personeel - getest worden. Op die manier moeten grote uitbraken voorkomen worden.

Om de verdere verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan, vragen de directeurs van de woonzorgcentra om alle rusthuisbewoners én medewerkers te laten testen op het virus. Nu isoleren ze bewoners vaak enkel op basis van symptomen en het advies van de huisarts. Voor hen is het van het grootste belang dat iedereen in het rusthuis getest wordt, zodat ze weten wie ze moeten isoleren terwijl de anderen hun gewone leven - in de mate van het mogelijke kunnen voortzetten.”

Bedoeling is om het testen ook in de woonzorgcentra op te drijven. “Dat wordt nu ook aangepakt voor de komende dagen”, belooft Beke in een reactie.

Bewoners van woonzorgcentra zijn zeer kwetsbaar voor het coronavirus: de ouderen vallen in de risicogroep om te overlijden aan de gevolgen van Covid-19, het coronavirus.

Daarom werd na de uitbraak van het nieuwe coronavirus in ons land ook heel snel beslist om de woonzorgcentra af te sluiten van de buitenwereld; bezoekers zijn er al meer dan twee weken niet meer welkom.

Maar in de Vlaamse woonzorgcentra blijft het coronavirus zich verspreiden.

In een twintigtal Vlaamse woonzorgcentra zijn er ‘grotere uitbraken’ van het coronavirus aangetroffen. Dat heeft het Agentschap Zorg & Gezondheid gemeld aan VRT NWS. ‘In enkele woonzorgcentra is de situatie problematisch’, klinkt het.

Bij het Heilig Hart in Oudenaarde zijn bij acht bewoners coronabesmettingen vastgesteld op één afdeling. Een ander problematisch rusthuis is Den Bogaet in Humbeek in Vlaams-Brabant. Daar stierven de voorbije dagen vier mensen aan de gevolgen van het virus. Twee mensen zijn nog in kritieke toestand. Ook de directeur van het woonzorgcentrum is met symptomen opgenomen in het ziekenhuis.

De rusthuizen tasten tot nu toe grotendeels in het duister omdat er amper tests beschikbaar waren. Daar moet vanaf dinsdag verandering in komen met 20.000 extra testkits voor Belgische woonzorgcentra. In een aantal rusthuizen zijn de extra tests al toegekomen waardoor ze beter kunnen nagaan welke patiënten in afzondering geplaatst moeten worden.

In woonzorgcentrum Zonnewende in Aartselaar is meer dan de helft van de bewoners besmet, plus ongeveer een derde van het zorgpersoneel, inclusief de eigen dokter. Nu er eindelijk op grote schaal getest is, wordt de omvang van de ramp duidelijk in Aartselaar. Ongeveer de helft van de positief geteste bewoners vertoont geen symptomen. “Daarom nogmaals deze oproep: test zo snel mogelijk in alle woonzorgcentra in het hele land.”

Wat betreft de steden, telt Antwerpen ruim duizend coronabesmettingen, het hoogste aantal in Vlaanderen. In verhouding tot het bevolkingsaantal betekent dat twee bevestigde besmettingen per duizend. In Aartselaar ligt dat cijfer op liefst 7,4, nu afgelopen weekend de resultaten bekend raakten van de uitgebreide testen in het woonzorgcentrum.

Lees ook de visie van [sociaal.net](https://www.sociaal.net)

⊕ Preventief doktersbriefje

Er is een juridisch probleem met de doktersbriefjes voor preventieve quarantaine als er een familielid van u ziek is en jijzelf ook thuis moet blijven om anderen niet te besmetten.

Sinds enkele weken schrijven huisartsen briefjes voor werknemers die in quarantaine moeten, omdat een familielid geveld is door het coronavirus. Wanneer een werknemer ziek is, moet de werkgever nog een tijdje het loon doorbetalen. Maar niet alle werknemers in quarantaine zijn ziek.

Sinds de uitbraak van het coronavirus in ons land krijgen werkgevers een nieuw soort doktersbriefjes in hun brievenbus. Op die briefjes staat dat de werknemer niet ziek is, maar wel thuis moet blijven om te vermijden dat hij of zij andere werknemers zou besmetten.

Juristen wezen er al snel op dat die doktersbriefjes zich in een soort van juridisch vacuüm bevinden, omdat er strikt genomen geen sprake is van arbeidsongeschiktheid van de werknemers.

De RVA, de instelling die waakt over de werkloosheidsuitkeringen, verduidelijkte al eerder op haar website: "Wanneer uit het attest duidelijk blijkt dat de werknemer niet mag werken, bijvoorbeeld omdat er ernstige aanwijzingen zijn van een besmetting of omdat een familielid onder hetzelfde dak besmet is en er gevaar is op besmetting van andere werknemers, dan kan de werknemer tijdelijk werkloos worden gesteld wegens overmacht."

Opgelet: de werknemer mag niet ziek zijn. Als hij ziek is, moet de werkgever eerst gewaarborgd loon betalen en zal het ziekenfonds later tussenkomen."

Hoe lang zieke werknemers gewaarborgd loon krijgen, hangt af van hun statuut. Bedienden krijgen bij ziekte bijvoorbeeld een maand lang hun normale loon doorgestort door de werkgever. Daarna vallen ze terug op een ziekte-uitkering.

In de praktijk zijn de attesten die worden verstrekt door de huisartsen, niet altijd even duidelijk over de reden waarom werknemers thuis moeten blijven. De krant De Tijd schreef onlangs dat de Groep van Tien heeft beslist dat er speciale doktersbriefjes moeten komen voor mensen die in quarantaine moeten, maar niet ziek zijn. Bovendien vinden de sociale partners dat de ziekte-uitkeringen op hetzelfde niveau moeten worden gebracht als de uitkeringen voor tijdelijke werkloosheid.

De werkgeversorganisatie VBO bevestigt dat die voorstellen deel uitmaken van een akkoord tussen de werkgevers en de vakbonden, samen met de verplichte meldingsplicht voor werkgevers die hun werknemers op tijdelijke werkloosheid willen zetten.

"Door een harmonisering van de uitkeringen vermijd je dat mensen oneigenlijk in een bepaald stelsel zitten", reageert arbeidsmarkteconoom Stijn Baert van de UGent op de berichtgeving. "De uitkeringen voor tijdelijke werkloosheid zijn voor sommige mensen zeer royaal en voor anderen weer niet", vervolgt Baert. "Er zijn toeslagen van de overheid, zoals de betaling van ruim 200 euro voor de energiefactuur, en soms ook toeslagen vanuit het bedrijf of de sector, zoals afgesproken in de cao. Daardoor krijgen sommige werknemers bijna evenveel geld op hun rekening als wanneer ze een normaal loon krijgen."

De verleiding kan dan groot zijn voor werknemers om zich niet 'echt ziek' te melden bij hun werkgever, terwijl ze dat mogelijk wel zijn. Een ziekte-uitkering komt overeen met 60 procent van het brutoloon, binnen bepaalde grenzen. Dat is minder dan de uitkering voor tijdelijke werkloosheid. "De uitkering voor tijdelijke werkloosheid is voor wie een beperkt loon heeft duidelijk interessanter als vervangingsinkomen dan de ziekte-uitkering of de klassieke werkloosheidsuitkering.

De uitkering voor tijdelijke werkloosheid bedraagt 70 procent van het gemiddelde begrensde loon, met een maximum van 2754,76 euro per maand. De werknemer zal voor een volledige, gemiddelde maand tijdelijke werkloosheid een uitkering van afgerond 1445 tot 1928 euro krijgen. Daar kan nog een supplement van 5,63 euro per dag van de RVA bij komen bij tijdelijke werkloosheid wegens overmacht en 2 euro per dag van het Fonds van bestaanszekerheid bij tijdelijke werkloosheid om economische redenen. Op al die bedragen wordt wel nog een bedrijfsvoorheffing van 26,75 procent ingehouden.

Praktische knelpunten

De hr-dienstenleverancier SD Worx meldt in een nieuwsbrief dat de principes voor thuisquarantaine al duidelijk waren. Ofwel is de werknemer ziek en krijgt hij een bepaalde periode een gewaarborgd loon van de werkgever en daarna uitkeringen van het ziekenfonds. Ofwel is de werknemer niet ziek. Als telewerken geen optie is, dan kan de werkgever tijdelijke werkloosheid 'corona-procedure' invoeren voor die werknemer. Zodra de werknemer toch ziek en arbeidsongeschikt wordt, valt de werknemer onmiddellijk ten laste van het ziekenfonds.

Maar SD Worx maakt ook gewag van knelpunten in de praktijk. Zo is er een probleem met "de formuleringen van medische getuigschriften". Die zijn niet altijd even duidelijk. "Uit het attest valt soms heel moeilijk af te leiden of de werknemer arbeidsongeschikt is of niet", zegt SD Worx. "De hoogte van de uitkeringen in het ziektestelsel verschilt van die in het werkloosheidsstelsel", somt SD Worx op als tweede knelpunt. Een derde knelpunt is de "samenloop van dagen arbeidsongeschiktheid met dagen van tijdelijke werkloosheid". "In de praktijk is die samenloop niet altijd duidelijk vast te stellen. Bron: Knack

⊕ Waardering voor pleegsector

'Zou een geplande en doorgedreven publieke actie voor een serieuze en duurzame opwaardering van de lonen voor verpleegkundigen geen logisch en moreel correct vervolg moeten zijn op ons dagelijks applaus?', vraagt Ludo Abicht, kernlid van Vlinks, zich af.

Met zijn gekende uitspraak 'erst kommt das Fressen, dann kommt die Moral' heeft Bertolt Brecht onder normale omstandigheden natuurlijk gelijk: eerst moet je ervoor zorgen dat al die verpleegkundigen fatsoenlijk betaald worden voor hun jarenlange en dagelijkse inzet en pas daarna kan je, als kers op de taart, voor de moraal gaan zorgen. In deze coronatijden zijn dat de enthousiaste applausconcerten en de witte lakens, louter symbolische maar hartverwarmende gebaren waar wij trouwens ook elke avond aan meedoen. De meerwaarde is bovendien dat we plotseling in contact komen met burens die hier ook al lang wonen, maar van wie we het bestaan alleen achter gesloten ramen konden vermoeden.

Laten we de verpleegkundigen en onszelf bewijzen dat ons enthousiasme niet vrijblijvend was.

Als burger staan we machteloos in de strijd tegen een onooglijk virus. We kunnen alleen maar hopen op een spoedige medische doorbraak en een reddend vaccin, en intussen onze welgemeende dank betuigen aan de kleine groep specialisten en vorsers en vooral aan de overweldigende massa verpleegkundigen die we altijd al wel gewaardeerd hadden, maar die nu gewoon de belangrijkste mensen in onze samenleving blijken te zijn. Sluit de filosofen, influencers, commentatoren, schrijvers van columns als deze, bankbedienenden en ambtenaren op, maar laat de artsen, verpleegkundigen en, jawel, de mannen van de reinigingsdienst vrij en je zal het verschil nauwelijks merken.

Maar er valt nog iets anders op: het grootste gedeelte van die verpleegkundigen zijn vrouwen en meisjes die vaak met een dubbele dagtaak belast zijn. Ze zijn dus gewoon onontbeerlijk, ook buiten de crisisperiodes, en toch behoren zij, deze belangrijkste burgers, merkwaardig genoeg niet tot de top van de loon- en weddetrekkenden.

Zou een geplande en doorgedreven publieke actie voor een serieuze en duurzame opwaardering van hun lonen geen logisch en moreel correct vervolg moeten zijn op ons dagelijks applaus, als het ware een Moral die uitzonderlijk aan het Fressen voorafgaat? Laten we de spreuk van Brecht omdraaien en al die verpleegkundigen, overheden en onszelf bewijzen dat ons enthousiasme deze keer niet vrijblijvend was. Zo zullen we alvast beter en eerlijker op de volgende crisis voorbereid zijn.

VARIA

⊕ Wat verandert er deze maand?

Elke maand verandert er wat aan de wetgeving. Dit verandert op 1 mei.

Er zijn voor deze maand geen wijzigingen gemeld, daarom een kort overzicht van de corona-maatregelen die vanaf 4 mei in voege treden.

In het Belgisch Staatsblad verscheen donderdagavond 30 april het ministerieel besluit dat die eerste fase vastlegt. Dit is wat er op maandag 4 mei allemaal verandert.

- **Winkels**

Naai- en stoffenwinkels mogen de deuren weer openen. Tot nu toe waren alleen voedingswinkels (inclusief nachtwinkels, tot 22 uur), dierenvoedingswinkels, apotheken, krantenwinkels, tankstations en

leveranciers van brandstoffen, doe-het-zelfzaken met een algemeen assortiment in hoofdzaak voor de bouw, tuincentra en boomkwekerijen en groothandels voor professionelen open.

Telecomwinkels en winkels voor medische hulpmiddelen mogen nog altijd alleen openen voor noodgevallen en maar één klant per keer ontvangen, op afspraak.

Markten blijven verboden, maar voedingskramen die onontbeerlijk zijn voor de voedselvoorziening in gebieden zonder voedingswinkels zijn wél toegelaten.

Ook nieuwe kortingen in supermarkten zijn weer toegelaten. Die waren aan het begin van de coronacrisis verboden om hamsteren tegen te gaan.

- **Bedrijven**

Alle bedrijven die geen rechtstreeks contact met klanten hebben, mogen weer open, maar moeten zich aan strikte veiligheidsregels houden. Telewerk blijft hoe dan ook de norm.

Bij de strikte veiligheidsregels zijn onder meer de social distance van anderhalve meter. Alle regels staan in een speciale gids om de verspreiding van Covid-19 op het werk tegen te gaan. Die is beschikbaar op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

- **Ziekenhuizen**

Ziekenhuizen mogen vanaf maandag hun zorg opnieuw uitbreiden, algemeen en gespecialiseerd, maar dat moet stap voor stap gebeuren en op een veilige manier.

- **Openbaar vervoer**

Het openbaar vervoer rijdt weer op volle kracht. Er wordt wel gevraagd om het alleen te gebruiken als je zélf geen vervoer hebt en om dat zo veel mogelijk te doen buiten de spitsuren.

Het dragen van een mondkapje op metro, trein, tram en bus is verplicht vanaf 12 jaar. En je moet het al aan hebben vanaf je het station of het perron betreedt.

- **Afspreken met 2 vrienden**

Vanaf 4 mei mag je afspreken met twee vrienden die niet onder hetzelfde dak wonen, maar wel alléén om te sporten in de buitenlucht én als je voldoende afstand houdt van elkaar. Het moet ook altijd om dezelfde twee personen gaan. Naast wandelen, lopen en fietsen mag je ook weer vissen, paardrijden (met maximaal twee ruiters), kajakken, tennissen en aan atletiek doen.

Andere samenscholingen blijven verboden, net als evenementen, schooluitstappen, activiteiten van jeugdbewegingen en erediensten. Begrafenissen mogen nog steeds, met maximaal vijftien aanwezigen. Huwelijken ook, maar alleen met de partners, hun getuigen en de ambtenaar van de burgerlijke stand of de bediende van de eredienst.

- **Basisregels**

De overheid drukt er verder op om altijd de vijf basisregels te blijven toepassen: hou anderhalve meter afstand van anderen, was vaak je handen, blijf thuis als je ziek bent, mijd zo veel mogelijk persoonlijk contact en kies voor telefoon, chat of mail en bedek op openbare plaatsen altijd je mond en neus met een mondkapje of een alternatief. Bron: De Morgen

⊕ Verkiezingen mei 2019

Op 19 maart 2020 kwamen tien partijen overeen de regering-Wilmès bijzondere machten te geven om snel maatregelen te nemen tijdens de coronacrisis. Het ging om de drie partijen die haar minderheidsregering vormen (MR, CD&V en Open Vld) en zeven oppositiepartijen (N-VA, sp.a, PS, Groen, Ecolo, cdH en DéFI). De volmachten gelden voor drie maanden, tot 27 juni. Ze zijn eenmaal verlengbaar.

De meeste partijen zijn het erover eens: deze onuitgegeven formule heeft geen toekomst. In juni is het allicht voorbij.

Iedereen constateert wel dat het niet goed draait met het minderheidskabinet. De spanningen tussen en zelfs binnen de drie regeringspartijen worden door iedereen opgemerkt. Er valt ook nauwelijks nog naast te kijken. Deze onwezenlijke periode leidt helemaal niet tot meer cohesie in partijen, tot meer 'leiderschap' van aan de top. Integendeel, velen voelen zich geroepen om plots het lot stevig zelf in handen te nemen.

Het is voor iedereen wel duidelijk dat de huidige constellatie van de ploeg rond Sophie Wilmès (MR) een aflopend verhaal is. De premier maakt dat overigens zelf ook duidelijk aan alle tien de partijvoorzitters: ze pleitte voor een 'majorité stable'.

Dat opent meteen de cruciale vraag: wat komt er in de plaats van die ploeg van Wilmès?

De waarheid is dat dat voorlopig echt een open vraag is: de veronderstelling dat die volmachtenregering een opstapje was naar een volwaardige coalitie, gaat hoe langer hoe minder op. Het botert allerm minst tussen de noodzakelijke partijen die een meerderheid zouden moeten vormen.

De PS, de grote kracht op links, heeft met voorzitter Paul Magnette (PS) al een heel stevig eisenpakket voor post-corona op tafel gelegd. Dat gaat uit van de these dat de oorzaak van de crisis het ontspoorde besparingsbeleid is.

De grote vraag blijft zo op tafel liggen: welke 'stabiele' coalitie kan dit land in handen nemen?

Binnenskamers maakt de N-VA zich weinig illusies: opnieuw hetzelfde gaan proberen, heeft weinig zin.

De Wever legt daarom nog eens extra de druk op de 'andere Vlaamse partijen', in de eerste plaats CD&V en Open Vld, om met hen een alliantie te maken. 'Er worden nu beslissingen genomen die de welvaart van het land voor decennia zullen bepalen. Ik ben zeker bereid om daarrond een regering te maken', zo zei De Wever.

Daarbij kwam de eeuwige vraag terug op tafel, de vicieuze cirkel van de PS die niet met N-VA wil regeren. Er is een veto gesteld tegen ons, om toch maar een andere, linkse regering te maken. Het is aan de Vlaamse politici om dat vicieuze cirkeltje kapot te slaan en de taal van de macht te spreken.

En toch: de N-VA sluit een toenadering tot die PS nog steeds niet helemaal uit. Want onder meer tussen Jan Jambon (N-VA) en Elio Di Rupo (PS) loopt het helemaal niet slecht: de twee vinden elkaar in de Nationale Veiligheidsraad. En ze weten ook: elke federale regering zal toch via de PS lopen.

'Mijn boodschap is dat wij bereid zijn het compromis te maken, het is nog altijd België. Maar wel vanuit onze logica, vanuit de meerderheid die Vlaanderen moet geven. Anders moet het niet, maar dan hoop ik dat anderen niet zo dom zijn om ons in de afgrond van Ecolo én de PS te duwen', zo stelde De Wever scherp.

Wat zijn de kansen dat PS en N-VA ooit nog samen iets doen? Die vraag dook afgelopen weekend in wat informele gesprekken ook op.

Bij N-VA sluit men dan niets uit, de tactiek zit hem duidelijk niet in het charmeren van Magnette, maar eerder het breekijzer van een alliantie. Die zou er logischerwijze met CD&V en Open Vld komen, maar ook de sp.a was in het cruciale weekend wel mee met het idee om een regering tussen N-VA en PS te vormen. Bij CD&V was leading lady Hilde Crevits (CD&V) op Radio 1 wel duidelijk: 'Ik stel vast dat Sophie Wilmès en de regio's heel vaak met elkaar moeten spreken en echt moeten samenwerken, ik hoop dat daar iets positief uit kan voortvloeien.'

CD&V stelde zich in het cruciale weekend lijdzaam op: ze zaten al in de restregering en bleven daarin zitten, ruim bedeed met posten, ook al drong voorzitter Joachim Coens (CD&V) toen aan op een 'kleinere regering'. Maar ook voor hen was een regering met PS en N-VA altijd de voorkeur. 'We gaan dat in juni evalueren. Maar ons politiek systeem is niet geschapen om met volmachten te regeren', zo stelde Crevits. Vraag is, telkens opnieuw ook, hoe Open Vld zich opstelt. Daar zijn nu eind mei definitief verkiezingen, die veel kunnen bepalen. Als Egbert Lachaert (Open Vld) wint, komt er een heel andere dynamiek op gang, en is de kans groot dat zo'n 'alliantie' tot stand zou kunnen komen, vanuit de Vlaamse regering. Tenzij al voor eind mei een Vivaldi-constellatie toch ineengedraaid wordt.

Interessant om straks te bekijken: De MR organiseert niet zomaar een vergadering of een partijbureau online. Neen, voorzitter Georges-Louis Bouchez (MR) ziet het zoals steeds wat grootser. Hij organiseert op 1 mei een heus online partijcongres. 'Een virtueel partijcongres op Facebook en YouTube', zo kondigt hij trots aan. Vraag is hoe het in praktijk zal gaan, een democratisch debat via die platformen: in elk geval een interessante oefening om in het oog te houden. Al zit de MR natuurlijk wel in een flow: ze kwamen als grote 'winnaar' uit het politiek cruciale weekend waarin Wilmès II werd gevormd. Met een stoet van zes ministers én de premier was geen partij ooit zo bovenmatig bedeed als de MR.

Wie regeert momenteel het land?

De coronaregering krijgt meer en meer kritiek over de aanpak van het virus.

Volgens Bart Eeckhout in De Morgen heeft de huidige noodregering de overheidscommunicatie zo goed als uitbesteed aan de wetenschap. Met onvermoeibaar engagement en klaarheid leggen experts als Steven Van Gucht, Erika Vlieghe, Marc Van Ranst en anderen dag na dag uit wat ons te doen staat. Die communicatiestrategie loopt nu tegen haar limieten. Het woord geven aan de wetenschap kan een gebaar zijn van politieke bescheidenheid. In België wordt het stilaan een manier om je te verstoppen voor je verantwoordelijkheid.

Niettemin verwacht een bevolking op een moment van crisis aanwezig gezag en verantwoordelijkheidszin van zijn leiders. Dat gezag is er momenteel niet in België, we kunnen het niet anders zeggen.

Experts hebben zich schor geroepen om mensen zo veel mogelijk in hun kot te houden in het verlengde paasweekend. Ze konden lang niet iedereen overtuigen. Had een indringende boodschap van premier Wilmès geen effect kunnen hebben? Was het haar verdraaide plicht niet om het te proberen?

Dezelfde experts hebben hun eigen geloofwaardigheid op het spel gezet om het nut van mondklappers te minimaliseren. Reden: door de vernietiging van de strategische voorraad mondklappers en het gegrabbel nadien zijn er gewoonweg te weinig maskers beschikbaar. Die experts wekten daarmee scepsis op, terwijl ze eigenlijk enkel een politieke fout proberen corrigeren. Waarom stond de minister van Volksgezondheid niet op om die verantwoordelijkheid op te nemen? Ontslag had niet gehoeven, gewoon sorry zeggen was ook al mooi geweest.

Geen enkel land rijdt een foutloos parcours in de strijd tegen Covid-19. Dat wordt stilaan wel een erg schrale troost. België heeft op dit moment wel degelijk een eigen specifiek probleem. Bron: De Morgen

⊕ Sociale verkiezingen 2020

De sociale verkiezingen van mei 2020 werden uitgesteld naar november 2020.

Alles blijft afhankelijk van de evolutie van de situatie met het coronavirus, maar zoals de zaken nu voorliggen gaan de sociale verkiezingen door van 16 tot 29 november 2020. Afhankelijk van hoe de coronacrisis zich verder ontwikkelt, zal deze periode bevestigd of eventueel aangepast worden tijdens de zomer van 2020.

Zolang er geen nieuwe overlegorganen opgericht zijn, blijven de ondernemingsraad en het comité verder functioneren. Dat wil zeggen dat de zetelende afgevaardigden ook na mei 2020 verder zullen zetelen tot aan de volgende verkiezingen. Door de coronacrisis moet bij fysieke vergaderingen de 'social distancing'-regel (voldoende afstand) worden nageleefd.

De vergaderingen moeten wel doorgaan: indien een werkgever weigert deze te organiseren, kan beroep worden gedaan op de cel bedrijfsorganisatie (voor OR) of toezicht sociale wetten (voor CPBW). De bescherming tegen ontslag wordt uiteraard ook verlengd. Het syndicaal verlof voor de afgevaardigden die hierdoor langer zullen zetelen, moet op sectoraal of ondernemingsniveau geregeld worden.

⊕ Telefonisch pensioen aanvragen

Nu de Pensioenpunten voorlopig nog gesloten blijven door de coronamaatregelen, kan je met alle pensioenvragen terecht op mypension.be of op de gratis Pensioenlijn 1765. Ook je pensioen aanvragen kan voortaan via de Pensioenlijn.

De Pensioenpunten mogen dan wel dicht zijn, de Pensioendienst is dat niet! Het is dus zeker niet nodig om te wachten tot de Pensioenpunten weer open zijn om een pensioen of IGO (Inkomensgarantie voor Ouderen) aan te vragen.

Dat kan net als voorheen online via pensioenaanvraag.be of mypension.be. Personen die geen toegang hebben tot digitale applicaties, zich er niet veilig bij voelen of extra ondersteuning nodig hebben, kunnen voortaan hiervoor ook terecht op het nummer 1765 (Bel 1765, kies Nederlands, en druk 3 en 1). Een pensioenexpert doorloopt dan samen met de aanvrager het hele proces.

In het kader van de strijd tegen het virus COVID-19 zal de Minister van Pensioenen binnenkort aan de Ministerraad twee ontwerpen van koninklijk besluit voorleggen om een negatieve impact op de pensioenen te vermijden.

Het eerste ontwerp van koninklijk besluit betreft de begunstigden van een rust- of overlevingspensioen (die jonger zijn dan 65 jaar of minder dan 45 loopbaan jaren tellen) die worden opgeroepen deel te nemen aan de strijd tegen het coronavirus (verpleegsters, dokters, gezondheidsdeskundigen,...).

De beroepsinkomsten verworven in het kader van deze activiteit mogen niet leiden tot een vermindering van het pensioen, zelfs al worden de grenzen van het voor gepensioneerden toegelaten beroepsinkomen overschreden.

Het tweede ontwerp van koninklijk besluit betreft alle begunstigden van een rust- of overlevingspensioen die gewoonlijk hun pensioen cumuleren met een beroepsactiviteit. Indien zij tijdelijk werkloos worden, zullen zij hun pensioen kunnen cumuleren met werkloosheidsuitkeringen gedurende de gehele duur van de pandemie.

⊕ Geen onbelast bijverdienen meer

Het Grondwettelijk Hof heeft de wet vernietigd die tot 6.000 euro per jaar onbelast bijverdienen mogelijk maakte. Het Hof is van oordeel dat de regeling op verschillende punten in strijd is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Het systeem blijft wel nog overeind voor prestaties geleverd tot eind dit jaar. De bewuste regeling biedt de mogelijkheid aan iedereen die in hoofdberoep als zelfstandige, werknemer, ambtenaar of gepensioneerde werkt, om onbelast tot 6.000 euro per jaar bij te verdienen in het kader van het verenigingswerk, de occasionele diensten tussen burgers en de diensten verleend via erkende elektronische platforms.

Prestaties in dit stelsel leiden niet tot de opbouw van sociale rechten. Op de vergoeding voor die prestaties worden geen sociale bijdragen of belastingen geheven.

Verschiedende beroepsorganisaties en vakbonden waren tegen de regeling naar het Grondwettelijk Hof gestapt. Dat is nu van oordeel dat personen die dezelfde activiteiten uitoefenen in het kader van het onbelast bijverdienen, dan wel als werknemer of zelfstandige “zonder redelijke verantwoording zeer verschillend behandeld worden wat betreft de arbeidswetgeving, het sociale zekerheidsstelsel en de fiscaliteit”.

Het onbelast bijverdienen is één van de maatregelen uit het zomerakkoord dat de regering-Michel in 2017 bereikte. Door een aanslepende politieke discussie, met een belangenconflict door het parlement van de Franstalige Brusselaars, ging de maatregel pas midden 2018 in. Open VLD was de grote pleitbezorger van het onbelast bijverdienen.

Aangezien de vernietiging van de wet nadelige gevolgen kan hebben voor personen die onbelast bijverdienen, handhaaft het Hof de gevolgen van de vernietigde bepalingen voor de activiteiten gepresteerd tot en met 31 december 2020. Prestaties zullen dus tot die datum nog kunnen geleverd worden onder het huidige systeem van onbelast bijverdienen.

Oud tarief van 10% terug van kracht

Occasionele bijverdiensten in de deeleconomie via een erkend deelplatform zullen vanaf 2021 opnieuw onderworpen zijn aan een belastingtarief van 10%. Dat zegt minister van Financiën Alexander De Croo (Open VLD) in een reactie op het arrest van het Grondwettelijk Hof.

“België was het eerste land in Europa dat in 2016 de deeleconomie uit de grijze zone haalde en onderwierp aan een laag belastingtarief van 10%. Die aanpak werd later ingeschoven in de regeling rond onbelast bijverdienen. Nu het Grondwettelijk Hof de regeling rond het onbelast bijverdienen heeft vernietigd, zal vanaf begin volgend jaar opnieuw de wettelijke regeling van 2016 van kracht zijn”, zegt De Croo.

Occasionele bijverdiensten in de deeleconomie via een erkend deelplatform zullen vanaf 2021 onderworpen zijn aan een belastingtarief van 10%. Op jaarbasis geldt een plafond van 5.390 euro aan het huidig indexcijfer. Het plafond zal in 2021 herberekend worden op basis van de dan geldende indexcijfers. Regering of parlement

Minister van Sociale Zaken Maggie De Block (Open VLD) zegt dat het aan het parlement of aan een nieuwe regering zal zijn om een oplossing uit te werken voor het systeem van het onbelast bijverdienen. “We zijn het arrest van het Grondwettelijk Hof aan het onderzoeken”, zegt De Block in een korte reactie. “Veel verenigingen en vrijwilligers maken gebruik van dit systeem voor hun activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan de voetbaltrainer of vrijwilligers in het cultuurleven. Zij kunnen dit nog blijven doen tot 31 december. Voor 2021 zal een oplossing moeten worden uitgewerkt door het parlement of door een nieuwe regering.”

BOEKEN

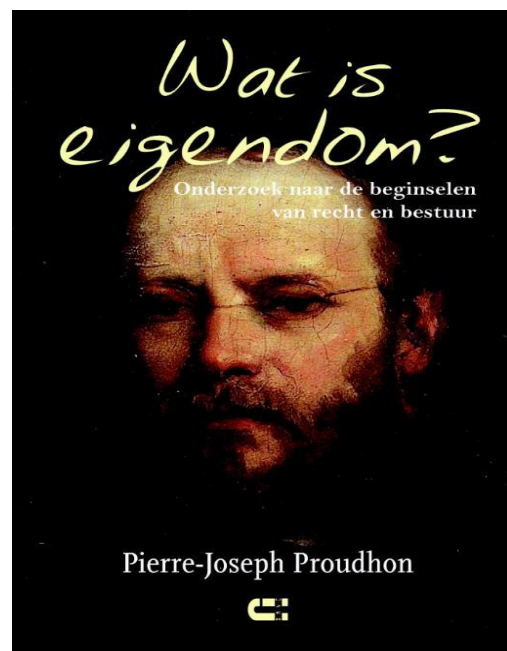
⊕ Wat is eigendom?

Wat is eigendom? (1840) van Pierre-Joseph Proudhon (1809-1865) is een klassieker om meerdere redenen. Het gaf niet alleen naam aan een stroming binnen het socialisme en vorm aan het verzet tegen ongelijkheid, maar het beschreef ook een nieuwe, vrije maatschappij: die van de anarchie. Proudhon mag worden gezien als een van de eerste anarchistische denkers en daarmee als grondlegger van het anarchisme.

Tijdens zijn leven verzette hij zich fel tegen het autoritair socialisme en tegen het kapitalisme. In plaats daarvan bepleitte hij een coöperatieve samenleving, zonder regering. Proudhon is voor afschaffing van de private eigendom en de vervanging daarvan door particulier bezit en vruchtgebruik.

Op de vraag 'Qu'est-ce que la propriété?' (Wat is eigendom?) antwoordt Proudhon met zijn klassiek geworden uitspraak: 'La propriété, c'est le vol!' (Eigendom is diefstal!). Hiermee verzet hij zich tegen de werkgever die de door de arbeiders geproduceerde meerwaarde in zijn zak steekt. Die meerwaarde behoort de arbeiders toe. In zijn ogen creëert alleen arbeid rijkdom. Is dat niet het geval, dan is er sprake van diefstal.

Nu de kloof tussen arm en rijk onoverbrugbaar lijkt te worden en rendement op vermogen vele malen groter is dan rendement op arbeid blijkt dat Wat is eigendom? na 175 jaar niets aan actualiteit heeft ingeboet.

⊕ De Staat van de Welvaartsstaat

De welvaartsstaat is niet teruggetreden. Dat komt omdat de markt en de overheid noodzakelijk en in toenemende mate complementair zijn geworden. Aan de onderkant van de arbeidsmarkt zijn de contradicties tussen het sociale en het economische echter systematisch groter geworden. Omdat laaggeschoolde arbeid economisch overbodig is geworden is het erg veeleisend geworden om een 'productief' beleid te voeren dat ook sociaal is. Dat is de reden waarom de welvaartsstaat geen vooruitgang meer boekt in de strijd tegen de armoede en de ongelijkheid. Ondanks de crisis en de kritiek blijft de welvaartsstaat een historisch ongeëvenaard samenspel van vrijheid en solidariteit, het geestelijk ideaal van Europa. De sociale en economische meerwaarde ervan blijft voor de meeste burgers echter onbekend en onbemind. Dit boek verschaft een realistisch inzicht in de beginselen, de werking en de problemen van onze welvaartsstaat.

Zie ook:

<https://sociaal.net/boek/de-staat-van-de-welvaartsstaat/>

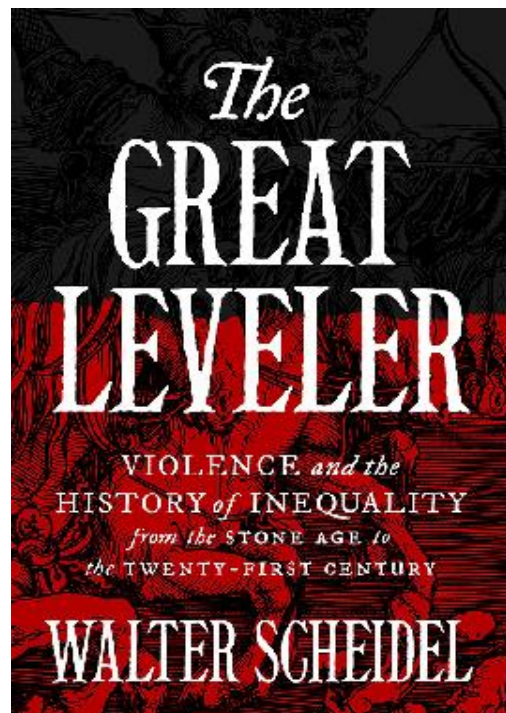

⊕ The Great Leveler

Walter Scheidel is een vreemde eend in de bijt van de sociale en economische wetenschappers die de laatste jaren het thema ongelijkheid terug op de agenda hebben gezet. In tegenstelling tot autoriteiten in het veld als Thomas Piketty, Branko Milanovic, Nobelprijswinnaar Angus Deaton of de betreurde Tony Atkinson is Scheidel geen econoom, maar een historicus. Eéntje gespecialiseerd in het Oude Rome nog wel. Oostenrijker van geboorte, doceert Scheidel ondertussen aan de prestigieuze Stanford University waar hij vooral werkt rond de arbeidsvoorwaarden op het Romeinse platteland en de demografie van het Middellandse Zeegebied.

In zijn laatste boek tracht ook Scheidel lessen te trekken uit de op- en neergaande golven van ongelijkheid sinds het begin van de mensheid tot vandaag.

Hij baseert zijn analyse op die episodes in de geschiedenis waarin ongelijkheid in inkomens en vermogen spectaculair daalde, 'leveling' zoals hij dat noemt.

Die analyse doet hem concluderen dat verregaande en duurzame reductie van ongelijkheid, zowel absoluut als relatief, slechts vier drijvende krachten heeft: massamobilisatie als gevolg van oorlogvoering, ingrijpende en transformatieve politieke omwentelingen (zoals de Russische Revolutie in de vorige eeuw), de ineenstorting van staatsstructuren en pandemieën (zoals de Zwarte Pest op het 14e eeuwse Europese

continent). Die vier krachten noemt Scheidel de 'vier ruiters van gelijkschakeling', naar analogie met het Nieuwe Testament.

Soms rijden die ruiters alleen, soms verschijnen ze samen aan de horizon. Maar elk afzonderlijk zorgen ze steeds voor dezelfde dynamiek. Enerzijds maken ze dat arbeid beter wordt beloond omdat het relatieve aandeel ervan toeneemt of minstens constant blijft terwijl de vergoeding voor kapitaal (voor het grootste deel van de menselijke geschiedenis vooral land) constant blijft. In het geval van pandemieën is dat mechanisme zeer makkelijk te begrijpen. Een sterk toenemende mortaliteit zorgt voor tekorten op de arbeidsmarkt wat de relatieve vergoeding van die arbeid doet stijgen. In het geval van militaire massamobilisatie gebeurt de gelijkschakeling als gevolg van de toenemende belastingdruk vanwege de oorlogvoerende staat en actieve interventies in de economie om die oorlogsinspanning gaande te houden. Ingrijpende politieke omwentelingen zoals de revoluties in China of de Sovjet-Unie zorgen voor gelijkschakeling vanuit een bewuste ideologische keuze en dwingen dat niet zelden met geweld af. Bij de ineenstorting van staten zijn het meestal de economische elites en renteniers die het meest te verliezen hebben bij de teloorgang van het status quo wat leidt tot een nieuw evenwicht en meer gelijkheid. Tijdens de meest recente periode ziet Scheidel de beide wereldoorlogen als de enige bepalende factoren van 'the Great Compression'. De vaststelling dat het aandeel van de topinkomens in de totale verdeling in de meeste Europese en westerse landen tijdens de oorlogsperiodes veel lager was dan daarna doet Scheidel besluiten dat dergelijke massale militaire mobilisatie inderdaad één van de vier ruiters van gelijkschakeling is, maar ook dat de naoorlogse krimp in ongelijkheid nooit in die mate had kunnen plaatsvinden zonder het conflict als dusdanig. Er was natuurlijk ook het beginnende sociaal beleid, progressieve belastingen en maatregelen tegen al te sterke concentratie in de economie, maar zonder de oorlog zelf had het effect daarvan op ongelijkheid nooit in die mate kunnen spelen.

Net zoals in het Nieuwe Testament zijn de vier ruiters niet bepaald de voorbodes van goed nieuws. Vreedzame manieren om ongelijkheid substantieel in te dammen lijken niet te bestaan. Er is dan ook weinig ruimte voor meer autonome gelijkschakeling op basis van een beleid dat daar ook voor kiest. Scheidel erkent dat de enorme groei van vakbonden na de Tweede Wereldoorlog een rol hebben gespeeld als vreedzame vector van gelijkschakeling, maar zegt er ook bij dat die massale syndicalisering in functie was van de oorlogsmobilisatie. Hier slaagt hij er niet in te overtuigen. We willen nog wel geloven dat de welvaartsstaat inderdaad veel te danken had aan de oorlog omdat ze gebruikt maakt van dezelfde fiscale 'infrastructuur' die nodig was voor de massale mobilisatie van mensen en middelen, maar hoe de link tussen syndicalisering en oorlogsmobilisatie precies werkt komen we niet te weten.

Net omdat Scheidel geen vreedzame manier van gelijkschakeling ziet, is dit een deprimerend boek. Anders dan Piketty of Milanovic die ook op zoek gaan naar de determinanten van de evolutie van ongelijkheid op lange termijn, is Scheidel een fatalist. Hij ziet de geschiedenis eerder als een dwangbuis. 'If history is anything to go by, peaceful policy reform may well prove unequal to the growing challenges ahead', laat hij optekenen in het laatste hoofdstuk. Daarin ziet hij geen krachtig alternatief voor de vier gewelddadige ruiters. Er is dus geen levensvatbare manier om ons naar meer gelijkheid te stemmen, reguleren of onderwijzen. Niet alleen omdat het effect – in afwezigheid van de ruiters – steeds beperkt zal zijn maar ook omdat maatregelen die echt het verschil maken politiek niet haalbaar lijken. Zo verwijst Scheidel naar cijfers van François Bourguignon die berekende dat de effectieve belastingdruk voor de Amerikaanse '1%' zou moeten verdubbelen – van 35 tot 67,5% - om hun aandeel in het beschikbaar inkomen naar het niveau van 1979 te brengen. Geen haalbare kaart voor Scheidel.

Dat de vier ruiters van gelijkschakeling achterwege blijven en we dus voor een lange periode van toenemende kapitaalsaccumulatie en ongelijkheid staan, is ook niet per se slecht nieuws voor Scheidel.

De ruiters luiden niet alleen calamiteiten in die ongelijkheid indammen maar meteen ook een aanslag betekenen voor het bestaande welvaartspeil. Toch zijn de vier ruiters vandaag niet te bespeuren en wijst niets erop dat ze vandaag nog zouden terugkomen. Oorlog vereist vandaag vooral mobilisering van technologie dan van mensen, van transformatieve politieke revoluties zijn weinig tekens te bespeuren sinds het einde van de geschiedenis terwijl het falen van staten beperkt blijft tot een aantal fragiele staten in de ontwikkelingswereld en dus niet van die aard is om op globale schaal veel effect te hebben. Wat globale pandemieën betreft? Die kans bestaat altijd, maar gezien de ontwikkeling van de medische wetenschap is die eerder klein. Eerder dan dat de ruiters terug aan de horizon opdoemen, ziet Scheidel vooral een aantal trends die ongelijkheid nog verder in de hand werken: vergrijzing, immigratie, automatisering en een door de medische revolutie gevoede stijgende genetische ongelijkheid (ironisch genoeg betekent dat een terugkeer naar de jager-verzamelaars waar ongelijkheid in essentie genetisch bepaald was). Bron: Jan Van de Poel in Sampol

⊕ Ongelijkheid

De Britse professor Anthony Atkinson onderzoekt in zijn nieuwste boek Ongelijkheid. Wat kunnen we eraan doen? hoe de ongelijkheid te verminderen valt. Het gaat om een breed palet aan maatregelen, dat op zich bijna een politiek programma vormt. John Vandaele, redacteur van het Belgische MO* magazine, sprak met deze nestor van het ongelijkheidsonderzoek. Inkomensongelijkheid en vermogensongelijkheid nemen in de meeste landen sinds dertig jaar toe; zo ook in Nederland. Die realiteit kreeg evenwel pas echt aandacht nadat de Franse econoom Thomas Piketty zijn boek Kapitaal in de 21ste eeuw publiceerde in de Verenigde Staten. Een van Piketty's voornaamste metgezellen in het onderzoek naar het verschijnsel is de Britse professor Anthony Atkinson, die aan de universiteit van Oxford al bijna een halve eeuw onderzoek doet naar armoede en ongelijkheid. Met zijn laatste boek, dat de toepasselijke titel Ongelijkheid, wat kunnen we eraan doen? draagt, brengt hij naar mijn idee een van de meest diepgaande analyses over wat we als samenleving kunnen doen om de ongelijkheid terug te dringen.

We beginnen ons gesprek met de vaststelling dat hij met zijn analyse links van de klassieke sociaaldemocraten staat. De Britse Labourpremier Tony Blair had er uitdrukkelijk geen enkel probleem mee dat sommige mensen stinkend rijk werden. Gelijkheid van kansen, daar ging het voor de meeste sociaaldemocraten om, sinds de Val van de Berlijnse Muur. Gelijkheid in de resultaten, zoals inkomensongelijkheid, leek niet meer van toepassing. Atkinson is het daar niet mee eens: 'Natuurlijk, de meeste mensen zijn vóór een gelijk speelveld: ze willen dat alle mensen in het leven gelijke kansen krijgen. Alleen geloof ik niet dat een gelijk speelveld te realiseren is als de verschillen in inkomen en rijkdom te groot zijn. Wie met honger naar school gaat, ook al is die gratis toegankelijk, zal er minder goed studeren.'

Net zoals vele anderen maakt u duidelijk dat de westerse landen een bocht naar meer ongelijkheid maakten vanaf de jaren tachtig. Hoe verklaart u dat?

'Na de Tweede Wereldoorlog zijn er drie tot vier decennia geweest waarin de ongelijkheid afnam. Dat had met de opbouw van de verzorgingsstaat te maken en met de progressieve belastingen. Daarnaast was er haast volledige werkgelegenheid; er was niet of nauwelijks sprake van werkloosheid. Daardoor nam de loonquote toe (het deel van het nationaal inkomen dat naar arbeidsinkomens gaat), terwijl het kapitaaldeel afnam. Dat had ook te maken met de machtsverhouding tussen arbeid en kapitaal. Ook de verdeling van het vermogen was gelijk: veel mensen waren in staat te sparen, zo ontstond een middenklasse.'

Waarom kwam er een einde aan een evolutie waarbij de ongelijkheid afnam en een almaar groeiende middenklasse tot stand kwam?

'Dat heeft met politiek te maken, Ronald Reagan en Margaret Thatcher kwamen aan de macht in de VS en het Verenigd Koninkrijk en voerden maatregelen in die bijdroegen aan meer inkomensongelijkheid: minder progressieve belastingen, het afbouwen van de verzorgingsstaat, het afbreken van vakbondsmacht... Beiden werden ze gesteund door een deel van de media. Let wel: Thatcher had nooit een meerderheid van de stemmen achter zich, wel een meerderheid van de zetels. Verder was er sprake van globalisering en de technologische evolutie die ertoe leidde dat beter geschoolde mensen beter betaald werden. Door de globalisering waren er plots miljoenen mensen die laaggeschoold werk wilden doen voor een veel lager loon: daardoor verdween veel van dat soort werk naar ontwikkelingslanden. Geleidelijk aan ging de notie van een fulltime baan voor veel mensen verloren.'

Het bijzondere aan uw boek is dat het een breed palet aan maatregelen tegen ongelijkheid op een rijtje zet.

'Inderdaad, dit is geen uitdaging voor het ministerie van Sociale Zaken, het is een opdracht voor de hele regering.'

Te beginnen met de minister voor wetenschapsbeleid, die de technologische evolutie die kan bijdragen tot ongelijkheid moet proberen te sturen?

'Inderdaad. De Europese Unie financiert bijvoorbeeld onderzoek naar de wagen zonder chauffeur. Dat kan heel wat banen van bijvoorbeeld taxichauffeurs op de tocht zetten en de vraag is of dit nu de meest urgente behoefte is. Zouden we niet beter kunnen onderzoeken hoe we de zorg voor de ouderen kunnen ondersteunen met technologie? In de jaren zestig werd openlijk gediscussieerd over wat de bronnen en oorzaken van uitvindingen waren, die hele discussie lijkt nu wel verdwenen. Ik wil deze heropenen.'

U wilt een streefcijfer van wat maximaal aanvaardbare werkloosheid is.

'De Europese Centrale Bank zou naast een inflatietarget ook een werkloosheidstarget moeten hebben. Werkgelegenheid is de voornaamste weg voor individuen en hun gezinnen om aan armoede te ontsnappen en voor samenlevingen om naar lagere niveaus van ongelijkheid te gaan. Daarom wil ik dat we een streefcijfer van maximaal aanvaardbare onvrijwillige werkloosheid instellen, wat de overheid dan waarmaakt door mensen die dat willen te verzekeren van een baan tegen minimumloon. Bijvoorbeeld in sectoren waar de dienstver-lening in de voorbije jaren is afgebouwd, zoals de kinderopvang, voorschools onderwijs, jeugdzorg, bibliotheken...'

U zegt weinig over monetair beleid. Toch stond kwantitatieve verruiming – het scheppen van geld door de Centrale Bank – erg centraal in het crisisbeleid van de rijke landen. Sommigen zeggen dat dit bijdroeg aan ongelijkheid, doordat het de aandelen de hoogte injoeg en aandelen zitten vooral bij de rijkere deel van de bevolking.

'De Britse Centrale Bank zegt dat inderdaad. Wie ben ik om dat tegen te spreken? Ik geloof niet dat monetair beleid erg effectief is om de vraag op te drijven. Dat zou beter lukken indien het gecreëerde geld niet naar de banken zou gaan, maar als je het rechtstreeks aan de burgers zou geven. Maar die keuze is niet gemaakt.

Hoe dan ook, het is waanzinnig dat we van de extreem lage rentes geen gebruik maken om te investeren in de publieke infrastructuur. Regeringen kunnen gratis lenen. Waarom maken ze daar geen gebruik van? De reden is dat ze gefixeerd zijn op de overheidsschuld, en geen oog hebben voor het overheidsvermogen. Je moet die twee tegen elkaar afwegen en dan het saldo bekijken.

Elke zakenman zou in die omstandigheden investeren, maar de meeste regeringen niet. Dat begrijp ik niet. Dat heeft ook te maken met de toenemende ongelijkheid tussen de generaties. De ouderen hebben dure eigen woningen. Ze hebben doorgaans ook betere lonen, en ze kregen indertijd veel meer publieke middelen. Door niet te investeren in de toekomstige publieke infrastructuur maken we die ongelijkheid tussen de generaties nog erger. Die ongelijkheid tussen de generaties is een van de redenen waarom er in Zuid-Korea veel aandacht was voor mijn boek.'

Piketty zegt het rendement van kapitaal hoger ligt dan de groei van de economie – $r > g$, heet dat in zijn boek – en dat daardoor de rijken automatisch rijker worden. U trekt daaruit de conclusie dat het kapitaal dus over meer mensen moet worden verspreid. Daarom pleit u bijvoorbeeld voor een publieke investeringsautoriteit.

'Inderdaad. Het soevereine vermogensfonds van Noorwegen, opgebouwd met de inkomsten uit de Noorse aardolie, is intussen een van de grootste ter wereld en de opbrengst ervan zorgt voor vijf procent van de begroting. Het Verenigd Koninkrijk had dit ook kunnen doen met zijn Noordzeeolie. Frankrijk heeft onlangs zo'n fonds gestart. Singapore heeft een sterk overheidsfonds. En ik stel vast dat nu ook de Britse Conservatieven open staan voor het idee.'

U pleit voor meer progressieve belastingen, met een hoger toptarief, dat u op 65 procent wilt brengen. Kan dat wel werken? Toen de Franse president François Hollande het hoogste belastingtarief op 75 procent bracht, was dat niet echt een succes.

'Dat cijfer van 65 is bij mij gebaseerd op rechtvaardigheid. Onderaan is er in het Verenigd Koninkrijk een marginale belasting van 65 procent als mensen die gaan werken hun uitkering verliezen omdat hun inkomen stijgt. Ik vind het wel zo eerlijk dat de marginale belasting voor mensen met heel hoge inkomens even hoog is. Maar pin mij niet vast op dat cijfer. Probleem is dat heel rijke mensen dezer dagen vaak helemaal niks betalen. De last van de belastingen is naar de middenklasse verschoven.'

Voor de superrijken pleit u voor een wereldwijde vermogensbelasting? Is dat realistisch?

'Het is misschien nog niet voor morgen, maar veel rijken zijn niet zozeer bezorgd om wat ze moeten betalen, maar om de onzekerheid over hoeveel belasting ze zullen moeten betalen. Zo'n wereldwijde vermogensbelasting zou meer zekerheid kunnen bieden.'

Hoe is het boek ontvangen?

'Veel positieve reacties. Ook en vooral in de VS. Mooi is de video waarin twee Nobelprijswinnaars Economie, Paul Krugman en Robert Solow, in twintig minuten het boek bespreken. In het Verenigd Koninkrijk is het minimumloon intussen sterk verhoogd, een idee uit het boek. De respons van jonge mensen is groot.'

Uw ideeën lijken nog ver te staan van de politiek, ook van de sociaal-democraten. Moet het dan niet van de basis komen?

‘Dat klopt. Een van de meest hoop-gevende reacties op bijeenkomsten is dat mensen me zeggen: ‘Ik wist niet dat we dit konden doen.’. Dat vind ik heel goed. Dit boek moet juist de ogen openen.’

15 maatregelen

In zijn boek Ongelijkheid, wat kunnen we eraan doen? stelt Atkinson 15 maatregelen voor.

1. Technologische vernieuwing slim inzetten zodat mensenwerk ondersteund wordt in plaats van verdrongen.
2. De machtspositie van vakbonden versterken en, waar deze nog niet bestaat, een Sociaal-Economische Raad oprichten.
3. Werkloosheid voorkomen en terugdringen, en aan de resterende werklozen een overheidsbaan met minimumloon bieden.
4. Het minimumloon moet hoog genoeg zijn dat je er echt van kunt leven, en er moeten regels komen voor betaling boven het minimum.
5. De regering moet (tot een bepaald bedrag) aan ieder een spaarrekening bieden met een gegarandeerde rente.
6. Bij volwassen worden ontvangt iedereen een basiskapitaal, een ‘gegarandeerde erfenis’ waarmee een ieder kan investeren in de eigen toekomst.
7. Een Nationale Investeringsbank moet in het algemeen belang investeringen doen in bedrijven en vastgoed.
8. Meer progressieve inkomstenbelasting, met een hoogste schijf van 65 procent, tegelijk met vergroting van de heffingsgrondslag door lagere aftrekposten.
9. De regering moet in de inkomstenbelasting een forse arbeidskorting invoeren in de eerste schijf.
10. Geen (hoge) eenmalige belasting op erfenis en giften, maar een levenslange progressieve belasting op kapitaalontvangsten.
11. Er moet een proportionele of progressieve onroerendgoedbelasting zijn, gebaseerd op up-to-date waardebeoordelingen.
12. Hoge kinderbijslag die wel belast wordt, zodat hogere inkomens een veel forser deel terugbetalen dan lage inkomens.
13. Een ‘participatie-inkomen’ als aanvulling op te laag loon of uitkering tot een bepaald minimum, met het vooruitzicht van een EU-breed basisinkomen voor kinderen.
14. Vernieuwing van het sociale zekerheidsstelsel, met hogere uitkeringen voor grotere groepen mensen.
15. Rijke landen moeten hun officiële ontwikkelingshulp opvoeren naar 1% van het bruto nationaal product.

Lees ook: [Hoe de rijken de wereld regeren](#)

⊕ Fragmenten van klassenstrijd

Het begrip klassenstrijd is vaak gebruikt om historische verschijnselen te verklaren. Dit werd voor het eerst gedaan door enkele Franse geschiedschrijvers uit de tijd van de Restauratie (1815-30). In het marxisme staat de klassenstrijd centraal als de belangrijkste kracht in de geschiedenis.

Volgens de Duitse theoreticus van het communisme Karl Marx (1818-83) had de strijd tussen onderdrukten en onderdrukkers de gehele geschiedenis beheerst. In het verleden was deze strijd uitgevochten tussen slaven en hun meesters en tussen lijfeigenen en adellijke heren. In de kapitalistische maatschappij van de negentiende eeuw zou volgens Marx een klassenstrijd ontbranden tussen de arbeiders en de kapitalisten.

De arbeiders die met de productiemiddelen werkten, zouden het steeds slechter krijgen en uiteindelijk in verzet komen tegen de kapitalisten, die de productiemiddelen in bezit hadden. Het evenwicht zou daarna worden hersteld door een hervorming van de maatschappij.

Marx dacht dat deze klassenstrijd de laatste zou zijn, omdat ze tot een communistische klassenloze maatschappij zou leiden.

Met dit boek wil men lezers kennis laten maken met enkele sleutelpunten uit de geschiedenis van de Belgische arbeidersbeweging. Het is de bedoeling dat activisten vandaag inzichten verwerven in de ervaringen die de arbeidersbeweging mee hebben gevormd en daarmee sterker staan in de strijd die vandaag gevoerd wordt voor verandering.

1. Strijd voor politieke rechten: oprichting BWP en strijd voor stemrecht
2. Interbellum. Opgang vakbonden in strijd voor sociale verworvenheden en de verdediging ervan
3. 1960/61. Een terugblik op de staking van de eeuw
4. Jaren 1970-80. Van spontane bedrijfsbezettingen tot stakingen tegen besparingsbeleid
5. De kracht van een actieplan – de strijd tegen 'Thatcher in België'

[Koop dit boek \(8 euro - verzending inbegrepen\).](#)
[Verzending vanaf 14 mei](#)

ANTIPESTTEAM

⊕ Bescherm elkaar

Het dragen van mondklappers wordt geen verplichting, maar is wel aangeraden. Dat blijkt uit een gezamenlijk advies van verschillende gezondheidsinstellingen in ons land, waarover een akkoord zou bestaan binnen de Nationale Veiligheidsraad.

De gezondheidsinstellingen verduidelijken dat het dragen van een mondklapper in eerste instantie dient om de nog niet besmette mensen te beschermen. En dat het dragen van een klapper de reeds opgelegde maatregelen, zoals de sociale afstand, goede handhygiëne en isolatie, niet kan vervangen.

Voor kinderen in kinderdagverblijven en basisscholen zijn de mondklappers niet aangeraden.

Er zullen ook duidelijke richtlijnen moeten komen over het zelf maken van stoffen klappers, die dagelijks gewassen moeten worden. En ook informatie over welke stoffen er precies moeten gebruikt worden, moet meegedeeld worden. Volgens het advies zullen er de komende dagen ook praktische richtlijnen voor het gebruik van die stoffen klappers gepubliceerd worden.

⊕ Psychisch welzijn

De coronamaatregelen tasten onze gezondheid en ons welzijn aan. Iedereen is getroffen, maar de ene harder dan de andere. Wie zich alleen voelde, heeft nu nog meer last van eenzaamheid. Mensen die een grote druk ervaren op hun inkomen, hun relatie of de balans tussen werk en privé, hebben het moeilijker dan ooit.

Door de coronamaatregelen lopen de spanningen binnen een gezin misschien hoog op.

Daarom stuurde Similes samen met andere partners van de Geestelijke Gezondheidszorg afgelopen week een signaal uit. Er zijn specifieke maatregelen nodig om in deze crisistijden het psychiatrisch zorgaanbod op peil te houden.

En blikken we vooruit, dan is een uitbreiding noodzakelijk. Want zodra corona gaan liggen is, zal de druk op de geestelijke gezondheidszorg stijgen.

De overheid schakelde alvast een versnelling hoger om e- en teleconsults terugbetaalbaar te maken. Hiermee geeft ze samen met zorgverstrekkers het signaal dat hulp beschikbaar is voor wie die nodig heeft!

Voor de coronacrisis verbleven heel wat mensen met een psychische aandoening thuis. Gezinsleden namen een belangrijk deel van de zorg op zich, eventueel ondersteund door ambulante zorg. Door coronamaatregelen neemt de druk op het gezin toe, onder andere omdat hulpverleners minder of niet over de vloer komen.

Ook vanuit de residentiële zorg werden heel wat patiënten huiswaarts gestuurd. Complexe zorgtaken worden er willens nillens opgenomen door familieleden.

Zoek bij moeilijke situaties op tijd hulp.

Meer Info via: <https://nl.similes.be/>

Similes is een pluralistische organisatie, die de familie en naasten van psychisch kwetsbare mensen ondersteunt. Eén op vier mensen kampt vroeg of laat met een ernstig psychisch probleem. De impact daarvan is groot. Wanneer je kind, je partner, een van je ouders, een broer of zus of iemand anders uit je omgeving te maken krijgt met psychische problemen, verandert er ook veel in jouw leven.

Zij organiseren info-avonden, gespreksbijeenkomsten en training voor familieleden van psychisch kwetsbare mensen.

⊕ Spanning in je relatie

Ik zie u graag!

Hoe blijf je gelukkig in je relatie?

Boek van Lieven Migerode

Een verhelderend boek over het belang van de kleine dingen voor je relatie

Waarom je verliefd wordt, blijft grotendeels een mysterie. Maar als je de liefde vindt, moet je haar proberen vast te houden. En dat kan, door elkaar op elk moment bewust (graag) te blijven zien. Letterlijk en figuurlijk. Liefde is complex, kent vele vormen en is daardoor niet eenvoudig te beschrijven. Maar het goede nieuws is: liefde bestaat. Meer nog: een langdurige liefdesrelatie is voor iedereen weggelegd. Als je de liefde maar genoeg voedt, onderhoudt en wakker houdt.

Psycholoog en relatietherapeut Lieven Migerode begeleidt al vele jaren koppels die vastlopen in hun relatie, ondanks hun liefde voor elkaar. Vaak ligt zich onbegrepen en 'ongezien' voelen - veelal ongewild en onbewust - aan de basis. In dit uiterst toegankelijke boek vat hij zijn visie op wat liefdesrelaties gezond en gelukkig houdt samen, en toont hij hoe je elkaar steeds opnieuw kunt blijven graag zien.

⊕ #Me Too

Vorig jaar waren er 4.664 aangiftes van verkrachting in ons land, een record. Dat blijkt uit nieuwe cijfers die De Morgen kon inkijken. Experts vermoeden een impact van en het succes van de Zorgcentra na Seksueel Geweld.

De voorbije tien jaar is het aantal aangiftes van verkrachting met bijna 25 procent gestegen, zo leren nieuwe cijfers uit de gegevensbank van het College van Procureurs-Generaal. In 2010 stapten 3.757 slachtoffers, voornamelijk vrouwen, naar de politie. Vorig jaar waren dat er 4.664.

Er wordt vermoed dat steeds meer Belgen er bewust van zijn dat aangifte doen noodzakelijk is.

Deskundigen wijzen ook op de oprichting van de Zorgcentra na Seksueel Geweld. Die pilootprojecten in Gent, Luik en Brussel gingen in 2017 van start en zorgen ervoor dat slachtoffers op één plaats alle zorg en ondersteuning kunnen krijgen. De uitbreiding van de centra is een van de eisen van de familie van Julie Van Espen, die om het leven kwam bij een gewelddadige aanval. Er zijn nog altijd maar drie Zorgcentra in ons land.

Voor de uitbreiding van de drie bestaande centra en drie nieuwe in Charleroi, Antwerpen en Leuven heeft minister van Gelijke Kansen Nathalie Muylle (CD&V) 6 miljoen euro vrijgemaakt. Daarnaast heeft ze een Koninklijk Besluit klaar dat het mogelijk maakt in elke provincie een Zorgcentrum op te richten. Muylle laat weten dat de tien Zorgcentra in 2023 allemaal operationeel moeten zijn. Al geeft ze toe dat de coronacrisis tot vertraging kan leiden.

www.antipestteam.be

Voor alle verdere informatie, zie:

www.neutr-on.be

Samen tegen corruptie en onrecht

Stuur deze Nieuwsbrief verder naar familie, vrienden en kennissen, a.u.b.

Wie geen Nieuwsbrief meer wil ontvangen kan zich, op eenvoudig verzoek, uitschrijven via neutron.vakbond@skynet.be